

Genomförande av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram – Sammanställning och analys av myndigheters och kommuners redovisning av genomförda åtgärder 2010

Myndigheter och kommuner som behöver genomföra åtgärder enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram redovisade den 28 februari 2011 enligt anvisning från vattenmyndigheterna vilka åtgärder som genomförts under 2010.

Redovisningen utgör underlag för en uppföljning av genomförda åtgärder för att bedöma huruvida fastställda miljö kvalitetsnormer kommer att uppnås eller ej. Den ska också ligga till grund för vattenmyndigheternas utformning av kommande åtgärdsprogram och utgöra en grund för Sveriges rapportering av åtgärdsarbetet till EU år 2012.

Vattenmyndigheterna har sammanställt och analyserat redovisningarna i syfte att ge en samlad bild av hur åtgärdsarbetet för att uppnå miljö kvalitetsnormerna fortlöper (se bilaga).

Sammanställningen visar att myndigheter och kommuner behöver förstärka sina insatser väsentligt för att åtgärderna ska vara operativa 2012, och för att därigenom kunna uppnå miljö kvalitetsnormerna vid angivna tidpunkter.

Med sammanställningens resultat och andra uppdrag som underlag kommer vattenmyndigheterna nu att förbereda nästa redovisningstillfälle, den 28 februari 2012. En ny enkät kommer därför att sändas berörda myndigheter och kommuner under senare delen av hösten 2011.

För vattenmyndigheterna

Anne-Li Fiskesjö
Tf Landshövding,

Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt, Länsstyrelsen i Kalmar län
Vattenmyndigheten för Bottenvikens vattendistrikt, Länsstyrelsen i Norrbottens län
Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt, Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, Länsstyrelsen i Västmanlands län
Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Bilaga:

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2009-2015 - Sammanställning av myndigheters och kommuners genomförda åtgärder 2010

Sändlista:

Regeringen, miljödepartementet
Håkan Larsson, nationell vattensamordnare
Vattendelegationen Bottenvikens vattendistrikt
Vattendelegationen Bottenhavets vattendistrikt
Vattendelegationen Norra Östersjöns vattendistrikt
Vattendelegationen Södra Östersjöns vattendistrikt
Vattendelegationen Västerhavets vattendistrikt
Naturvårdsverket
Havs- och vattenmyndigheten
Sveriges geologiska undersökning
Boverket
Jordbruksverket
Kammarkollegiet
Kemikalieinspektionen
Livsmedelsverket
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Riksantikvarieämbetet
Skogsstyrelsen
Statistiska centralbyrån
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Samtliga länsstyrelser
Samtliga kommuner

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2009-2015 - Sammanställning av myndigheters och kommuners genomförda åtgärder 2010

Sammanfattning

De 5 regionala vattenmyndigheterna beslutade om Åtgärdsprogram för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster i december 2009. Åtgärder ska genomföras av myndigheter och kommuner inom sina ansvarsområden. Åtgärd 1 avser att myndigheter och kommuner årligen ska återrapportera sina genomförda åtgärder till vattenmyndigheterna, för att vattenmyndigheterna ska kunna följa utvecklingen och anpassa nästa åtgärdsprogram till föreliggande behov.

Den 28 februari 2011 hade pågående och genomfört åtgärdsarbete redovisats av alla länsstyrelser samt från alla nationella myndigheter utom Riksantikvarieämbetet. Av landets 290 kommuner hade 204 redovisat sitt åtgärdsarbete. Fler kommuner inkom med sin redovisning efter detta datum.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat de inkomna svaren. Nedanstående är en översiktlig analys samt sammanställning av redovisningarna, sorterade per åtgärd och ansvarig myndighet alternativt kommunerna. Sammanställningen ska ge en övergripande bild av hur långt myndigheter och kommuner kommit i åtgärdsarbetet. En enklare analys per åtgärd har även genomförts. Utgångspunkten för analysen har varit om åtgärden kommer att kunna vara operativ år 2012. För länsstyrelserna och kommunerna har goda exempel lyfts fram i syfte att öka kunskapen och delge framgångsrika konkreta modeller för genomförandet av åtgärdsprogrammet.

Utifrån resultaten från redovisningarna konstaterar vattenmyndigheterna att ett samordnat vattenarbete är efterfrågat. Det finns generellt en god vilja hos ansvariga myndigheter och kommuner att sätta sig in i och genomföra åtgärder och att många ännu är mitt uppe i själva planeringen för genomförandet. Samtidigt konstaterar vattenmyndigheterna att det av redovisningarna framgår att Sverige riskerar att inte nå miljö kvalitetsnormerna med nuvarande åtgärdsarbete. Det finns brister i såväl ekonomiska resurser och tillräckliga kunskaper att genomföra åtgärder som i ansvarsfördelning och samarbete mellan myndigheter/kommuner.

Myndigheternas och kommunernas svar återfinns på vattenmyndigheternas webb: [länk](#).

INNEHÅLL:

Översiktlig analys av redovisat åtgärdsarbete	4
Nationella myndigheters åtgärdsredovisning	8
Naturvårdsverket	8
Åtgärd 2	8
Åtgärd 3	8
Åtgärd 4	9
Åtgärd 5	9
Åtgärd 6	10
Åtgärd 7	10
Åtgärd 8	11
Sveriges geologiska undersökning	11
Åtgärd 9	11
Åtgärd 10	11
Åtgärd 11	12
Åtgärd 12	12
Trafikverket.....	12
Åtgärd 13	12
Åtgärd 27	12
Boverket	13
Åtgärd 14	13
Jordbruksverket	14
Åtgärd 15	14
Åtgärd 16	15
Åtgärd 17	15
Kammarkollegiet	16
Åtgärd 18	16
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	16
Åtgärd 19	16
Riksantikvarieämbetet.....	17
Åtgärd 20	17
Skogsstyrelsen.....	18
Åtgärd 21	18
Livsmedelsverket.....	18
Åtgärd 22	18
Statistiska Centralbyrån.....	19
Åtgärd 23	19

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut	19
Åtgärd 24	19
Åtgärd 25	20
Åtgärd 26	20
Länsstyrelsernas åtgärdsredovisning	21
Åtgärd 28	22
Åtgärd 29	24
Åtgärd 30	25
Åtgärd 31	27
Åtgärd 15	29
Åtgärd 17	30
Åtgärd 20	32
Kommunernas åtgärdsredovisning	34
Åtgärd 33	37
Åtgärd 34	38
Åtgärd 35	39
Åtgärd 36	40
Åtgärd 37	41
Åtgärd 38 – Gäller endast kustkommuner i Södra Östersjön och Västerhavet	42

Översiktlig analys av redovisat åtgärdsarbete

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram omfattar 12 nationella myndigheter; Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning, Trafikverket (f.d. Banverket och Vägverket), Boverket, Statens jordbruksverk, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Livsmedelsverket, Statistiska centralbyrån samt Sveriges metrologiska och hydrologiska institut.

Myndigheterna har redovisat genomförandet av åtgärderna till vattenmyndigheterna genom att svara på ett antal frågor. Frågorna har tagits fram i samverkan med respektive huvudansvarig myndighet.

I figuren intill visas vattenmyndigheternas bedömning om åtgärderna i åtgärdsprogrammet riktade till nationella myndigheter kommer att vara operativa 2012.

En bedömning av länsstyrelser finns i figur 2 och för kommuner i figur 7 nedan.

Kommit långt och åtgärder troligen operativa 2012	
Påbörjat arbete men osäker om åtgärder operativa 2012	
Ej påbörjat arbete, endast diffusa planer	

Myndighet	Åtgärd	
Naturvårdsverket	2. Avloppsreningsverk	
	3. Enskilda avlopp	
	4. Övervakning	
	5. Prioriterade ämnen	
	6. Datavårdar	
	7. Kalkningsplan	
	8. Föroreningsskadade områden	
	Sveriges geologiska undersökning	9. Erosionskänslig åkermark
10. Hydrogeologiskt underlag		
11. Vattentäkter 10 m ³ /50 pers		
12. Terrestra/akvatiska ekosystem		
Trafikverket	13. Vandringshinder m m järnväg	
	27. Vandringshinder m m väg	
Boverket	14. Vägledning	
Jordbruksverket	15. Rådgivning	
	16. Utveckla styrmedel	
	17. Växtskyddsmedel	
Kammarkollegiet	18. Vandringshinder m m	
MSB	19. Undersökande övervakning olyckor	
Riksantikvarieämbetet	20. Underlag kulturmiljö – ej svarat	
Skogsstyrelsen	21. Utveckla styrmedel	
Livsmedelsverket	22. Övervakning råvatten	
SCB	23. Ekonomisk vattenförvaltningsstatistik	
SMHI	24. Hydrologisk information vattenförekomst	
	25. Klimatprediktioner avrinningsområden	
	26. Hydrografisk information kust	

Figur 1: Vattenmyndigheternas bedömning av de nationella myndigheternas inkomna redovisningar om åtgärderna i åtgärdsprogrammet kommer att vara operativa 2012.

Vattenmyndigheterna har sammanställt och analyserat myndigheternas och kommunernas åtgärdsarbete och kan då dra några generella slutsatser om möjligheterna att uppnå de fastställda miljö kvalitetsnormerna. Denna analys gör inte anspråk på att vara heltäckande, utan fokuserar på några områden som bedöms viktiga att följa upp i framtida hantering av åtgärder.

Har åtgärdsarbetet implementerats hos myndigheter och kommuner?

Den övergripande slutsatsen är att myndigheter och kommuner har påbörjat åtgärdsarbetet på ett positivt sätt, men behöver förstärka sina insatser väsentligt för att åtgärderna ska vara operativa 2012, och för att därigenom kunna uppnå miljö kvalitetsnormerna vid angivna tidpunkter.

2010 var det första åtgärdsåret efter att vattenmyndigheternas åtgärdsprogram fastställdes i december 2009. Redovisningarna visar att många myndigheter och kommuner har påbörjat åtgärdsarbetet, men i de flesta fall är arbetet i ett startskede. De som har kommit längst i åtgärdsarbetet är de som redan tidigare varit aktiva och det som redovisas relaterar ofta till tidigare insatser och planering. Det är i och för sig naturligt, då åtgärderna riktar sig till kända problemområden där myndigheterna och kommunerna har ett redan uttalat ansvar, men å andra sidan redovisas få nya insatser där man tagit ett större helhetsgrepp.

Problembilden varierar över Sverige, och styrmedelsåtgärderna och de fysiska åtgärderna behöver anpassas efter detta. Det framgår inte av redovisningarna att myndigheterna och kommunerna har gjort några djupare analyser av åtgärdsbehovet inom sitt ansvarsområde, även om en del skrivningar antyder att detta är på gång.

Vattenmyndigheterna har gjort ett antal sammanställningar av vattenstatus och påverkan. Resultaten är tillgängliga i datainformationssystemet VISS. Det förefaller som att enbart en mindre del av detta material utnyttjats för att forma åtgärdsinsatserna. Det kan vara en redovisningsfråga, men det kan också vara en kunskaps- och kommunikationsfråga om hur vattenstatus, påverkan, miljö kvalitetsnorm och åtgärder kopplar samman.

Styrmedelsåtgärder i förhållande till fysiska åtgärder

Vattenmyndigheterna har i åtgärdsprogrammen konstaterat att det krävs fler fysiska åtgärder för att nå miljö kvalitetsnormerna, och att genomförda fysiska åtgärder i många fall behöver kompletteras eller utökas. Det krävs också utökade nationella styrmedel (framför allt juridiska styrmedel) för att möjliggöra för länsstyrelser och kommuner att genomföra ett utökat åtgärdsarbete. Mycket talar för att väl utformade nationella styrmedelsåtgärder är det effektivaste sättet att få tillstånd ett stort antal konkreta fysiska åtgärder. Av redovisningarna framgår även att det saknas tillräckliga ekonomiska resurser och tillräckliga kunskaper för att genomföra åtgärderna samt att det råder oklarheter i ansvaret/samarbetet mellan olika myndigheter/kommuner.

Åtgärder mot övergödning

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram innehåller ett flertal åtgärder som avser övergödningpåverkan på ytvatten riktade till såväl nationella och regionala som lokala myndigheter. Åtgärderna behöver framför allt implementeras i de tre södra vattendistrikten, men det finns även lokala problem i de två norra vattendistrikten.

Åtgärder mot övergödning har varit prioriterade under många år, men även om insatser har gjorts, så finns det få tydliga förbättringar i vattenstatus. Myndigheternas och kommunernas redovisningar visar att åtgärdsarbetet mot övergödning inte har fått någon större prioritet.

Det finns en stor risk för att det nuvarande åtgärdsarbetet endast kommer att fortsätta i nuvarande omfattning, och därmed kommer bara övergödningen att reduceras marginellt. Miljökvalitetsnormerna riskerar då att inte uppnås.

Åtgärder mot fysisk påverkan

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram innehåller ett flertal åtgärder som avser fysisk påverkan på ytvatten riktade till såväl nationella och regionala myndigheter. De fysiska förändringarna är den vanligaste påverkansformen i landet, även om dess koppling till vattenstatus kan vara svår att bevisa i vissa områden. Åtgärderna behöver alltså implementeras i alla vattendistrikten.

Myndigheternas och kommunernas redovisningar visar på ett ökat åtgärdsarbetet mot fysisk påverkan, men det är från en låg nivå som inte står i proportion till påverkans omfattning. Samtidigt redovisar flera problemen med att det juridiska regelverket inte finns för ett offensivare åtgärdsarbete, ej heller de ekonomiska medlen.

Det finns således en stor risk för att det nuvarande lokala åtgärdsarbetet endast kommer att fortsätta i nuvarande omfattning. Miljökvalitetsnormerna riskerar då att inte uppnås.

Åtgärder mot försurning

Vattenmyndigheterna konstaterar att åtgärdsarbetet mot försurningspåverkan varit framgångsrikt under de ca 30 år arbetet pågått, och kan konstatera att vattenmiljöerna håller på att återhämta sig, men att insatser behövs under flera år till. Åtgärdsarbetet behöver anpassas till nuvarande förhållanden, och att vi då bör kunna uppnå miljökvalitetsnormerna.

Åtgärder mot miljögifter

Kunskapsläget för de prioriterade ämnena är begränsat och miljökvalitetsnormerna har i flera fall anpassats till den kemiska statusen. För några prioriterade ämnen är det svårt att åstadkomma bra åtgärder, men i flera fall finns det dock relevanta åtgärder som behöver genomföras.

Vattenmyndigheterna konstaterar att det finns allt för lite information i redovisningarna som anger att det sker åtgärder för att klara miljökvalitetsnormerna för kemisk status. Med hänsyn till att de kemiska miljökvalitetsnormerna har en starkare ställning i den svenska lagstiftningen, behövs det mer kunskapsunderlag och åtgärder för att nå miljökvalitetsnormerna.

Åtgärder för grundvatten och dricksvatten

Åtgärderna för grundvatten och dricksvatten är i huvudsak framåtsyftande och till för att långsiktigt trygga kvantitet och kvalitet. För ytvattentäkter finns en stark koppling till det övriga vattenkvalitetsarbetet.

Vattenmyndigheterna konstaterar att frågeställningarna har varit aktuella i flera decennier, men att det av redovisningarna framgår att det fortfarande återstår ett betydande åtgärdsarbete hos framför allt kommunerna.

Åtgärder för kunskapsunderlag och stödjande system

För att kunna genomföra ett effektivt åtgärdsarbete, behövs ett bra kunskapsunderlag och stödjande system för datahantering mm.

Vattenmyndigheterna konstaterar att det av redovisningarna framgår att arbete pågår med flera av kunskapsunderlagen och de stödjande systemen.

Samtidigt bör noteras att myndigheterna och kommunerna fortsatt behöver ta fram kompletterande eller annat underlag för att genomföra åtgärderna.

Nationella myndigheters åtgärdsredovisning

Naturvårdsverket

Åtgärd 2

Naturvårdsverket behöver, efter samråd med länsstyrelserna, ta fram underlag för, och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel så att utsläppen av kväve och fosfor från avloppsreningsverk reduceras till de ytvattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status på grund av övergödning.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Naturvårdsverket (NV) planerar att genomföra åtgärden genom att ta fram nya styrmedel för minskade utsläpp till kusten, översyn av befintliga föreskrifter, prövningar av tillstånd och genom samarbete med Boverket för att få kommunerna att ta fram VA-planer.

Naturvårdsverket har i uppdrag av regeringen att presentera lämpliga styrmedel för att minska utsläpp av kväve med 3000 ton och fosfor med 15 ton från avloppsreningsverk till södra Sveriges kust. Uppdraget redovisas den 15 oktober 2012.

NV samråder fortgående med länsstyrelserna genom ett handläggarnätverk, en årlig länsstyrelsehandläggarräff och genom telefonsamtal för specifik vägledning. Länsstyrelserna har fått möjlighet att lämna synpunkter vid översyn av befintliga föreskrifter och remissgenomgångar av föreskriftsförslag.

Arbetet med att ställa krav med stöd av åtgärdsprogrammen och miljö vid tillståndsprövningar är ännu i sin linda. Hur reglerna ska tillämpas vid prövningen kommer att bli tydligare kommande år genom domstolarnas beslut.

Arbetet med att ta fram en ny föreskrift för avloppsreningsverk inkluderar fler delar än att ställa krav med anledning av statusklassningen och de beslutade miljö kvalitetsnormerna. För närvarande verkar det svårt att införa sådana krav i en föreskrift, men analysen fortsätter.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 3

Naturvårdsverket behöver, efter samråd med länsstyrelserna, ta fram underlag för, och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel så att utsläppen av kväve och fosfor från enskilda avlopp reduceras till de ytvattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status på grund av övergödning.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Naturvårdsverket planerar att genomföra åtgärden genom en tillsynskampanj, bistå kommuner att ta fram VA-planer och göra en översiktlig utredning om styrmedel. Naturvårdsverket arbetar även genom projektet Kunskapscentrum små avlopp, som är en samlande källa för kvalitetssäkrad och oberoende kunskap som rör teknikutvärdering, lagstiftning och styrmedel, planeringsverktyg samt nätverk och utbildning.

Naturvårdsverket samverkar med länsstyrelserna att hålla seminarier och genom ett nätverk av länsstyrelsehandläggare som arbetar med små avlopp.

I tillsynskampanjen ingår att ta fram informations- och vägledningsmaterial och genomföra seminarier. Naturvårdsverket genomför kampanjen i samarbete med kommuner, länsstyrelser, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Socialstyrelsen, Kunskapscentrum små avlopp och Avloppsguiden.

NV ger stöd till kommuner och för centrala informationsinsatser till fastighetsägare med små avlopp, bland annat via media. Naturvårdsverket har uppdaterat statistiken för små avlopp genom en teknikenkät.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 4

Naturvårdsverket behöver ta fram underlag för, och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för vattenrelaterad miljöövervakning och recipientkontroll så att all sådan övervakning uppfyller tydliga och gemensamma krav med avseende på kvalitet, tillgänglighet, spårbarhet och jämförbarhet samt för vad som i övrigt krävs enligt förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

NV planerar att genomföra åtgärden genom att avvakta utfallet av offentliga utredningar för att ställa ökade krav på verksamhetsutövarens övervakning och kontroll. NV utvecklar gemensamma delprogram för regional miljöövervakning för flera av de aktuella kvalitetsfaktorerna.

Under 2010 har NV sett över hur lagstiftningen och bemyndiganden i miljöbalken skulle kunna användas för att om möjligt förbättra den nuvarande samordnade recipientkontrollen och övervakningen. Slutsatsen var att den befintliga lagstiftningens rättsliga förutsättningar brister. Åtgärden kommer att ta längre tid än beräknat.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 5

Naturvårdsverket behöver, efter samråd med Kemikalieinspektionen, Sveriges Geologiska Undersökning, Fiskeriverket, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket, förbättra kunskapsunderlaget om de prioriterade ämnens förekomst och miljöeffekter samt de särskilda förorenande ämnens förekomst och effekt på den ekologiska statusen för att utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för att minska effekterna av dessa ämnen, särskilt i de vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå god kemisk status eller god ekologisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

NV planerar att genomföra åtgärden genom att fortsätta kontinuerlig screening och karakterisering av lakvatten bland annat av de prioriterade ämnena och vissa särskilda förorenande ämnen. En del ämnen ingår i den nationella miljöövervakningen. NV utvecklar ett delprogram för regional miljöövervakning med avseende på nämnda ämnen. NV redovisar även utsläpp till vatten genom Miljödataportalen (SMP).

NV har påbörjat att fastställa nationella miljökvalitetsnormer för vissa prioriterade ämnen som redan är beslutade. Flera utvecklingsprojekt för t.ex. metaller kommer att starta och det pågår ett nordiskt samarbete i dessa frågor. För att förbättra kunskapsunderlaget om särskilda förorenande ämnens effekt på ekologisk status finansierar NV bl.a. forskning om bedömning av miljögifter i vattenmiljön.

Miljöövervakningsprogrammet för kust och hav samt miljögiftssamordningsprogrammet förbättrar även kunskapsunderlaget. NV kommer att utveckla föreskrifter och andra styrmedel för att minska effekterna av dessa ämnen genom att uppdatera NFS 2006:11 med anledning av direktiv 2009/90/EG om tekniska specifikationer och standardmetoder. NV fortsätter att delta i EU-arbetsgrupper som tar fram vägledning om hur de prioriterade samt de särskilda förorenande ämnena ska övervakas och bedömas.

NV samråder i många frågor med Kemikalieinspektionen, SGU, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen och informerar om vad vi gör, främst när det gäller arbetet med prioriterade ämnen. Därtill samarbetar vi med vattenmyndigheterna och många länsstyrelser. Fiskeriverket har tillsvidare inte varit delaktig.

NV redovisar att flera av de planerade aktiviteterna redan har påbörjats eller i vissa fall arbetats med under lång tid. NV har tagit en mycket aktiv roll i EU:s arbetsgrupp.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 6

Naturvårdsverket behöver utveckla det nationella systemet med datavårdar så att de omfattar de kvalitetsfaktorer och den påverkansdata som är av betydelse för vattenförvaltningen.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Att inrätta datavårdskap kräver en analys av flera saker, exempelvis av om data finns, var den finns, om den efterfrågas, om det redan finns dataflöden, långsiktig finansiering m.m. Själva datavårdskapet är den sista länken i kedjan och den förutsätter ett dataflöde. NV, existerande datavårdar och vattenmyndigheterna behöver tillsammans dokumentera vilka kvalitetsfaktorer och tillhörande parametrar som det finns datavårdskap för och vilka som saknas. När det gäller påverkansdata kan NV tillsammans med vattenmyndigheterna ta fram en lista på kända och efterfrågade påverkansdata.

Arbetet med det nationella systemet med datavårdar har en koppling till åtgärds kostnadsdatabasen.

Idag utvecklar NV kvalitetssäkringen för artdata. NV höjer även kapaciteten för regionala data, t.ex. genom att föreskriva att alla ska använda Dyntaxa för registrering av arter. Artdatabanken leder uppdraget och utför det i samarbete med externa limnologer, marina artexperter och andra artexperter. NV:s datavårdskap hos SGU har kompletterats med avseende på metaller och miljögifter i sediment.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 7

Naturvårdsverket behöver, efter samråd med Fiskeriverket och länsstyrelserna, ta fram underlag för, och anpassa den nationella kalkningsplanen till att omfatta de vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status på grund av antropogent orsakad försurning.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

NV genomför åtgärden via ett regeringsuppdrag. Enligt uppdraget ska NV granska och sammanställa länsstyrelsernas revision av de regionala åtgärdsplanerna för kalkning. Underlagsmaterialen är de nya bedömningsgrunderna för försurning, NV:s nya handbok för

kalkning av sjöar och vattendrag samt resultat från Målsjöinventeringen. NV samråder med Fiskeriverket och Vattenmyndigheterna som sitter med i projektets referensgrupp. NV samråder även med kalkningslänen om de regionala kalkningsplanerna.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 8

Naturvårdsverket behöver i sitt arbete med bidrag till att åtgärda föroreningsskadade mark- och vattenområden särskilt prioritera de områden som läcker prioriterade ämnen eller särskilda förorenande ämnen, till vattenförekomster som därför inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god kemisk status eller god ekologisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Enligt förordningen (2004:100) omfattar prioriteringsgrunderna bland annat vattenförekomster.

NV har gett länsstyrelserna rekommendationer och vägledning om hur de bör beakta åtgärdsprogram för att nå miljö kvalitetsnormer för vatten när de riskklassificerar objekt vid inventering av förorenade områden.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Sveriges geologiska undersökning

Åtgärd 9

Sveriges geologiska undersökning behöver ta fram kartunderlag som anger åkermarkens erosionskänslighet och risken för höga förluster av fosfor, särskilt vid vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) pågår en kontinuerlig insamling av jordartsdata, vilket gör att de underlag som är lämpliga att använda vid modellering av erosionskänslighet och fosforförlusten hela tiden kan utökas och förbättras. Informationen om jordarterna och dess kornstorlek för södra Sveriges jordbruksmarker håller på att digitaliseras. Detta kommer att ge en bättre uppfattning om jordarternas känslighet för erosion.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 10

Sveriges geologiska undersökning behöver ta fram hydrogeologiskt kartunderlag, av relevans för vattenförvaltningens behov, som anger grundvattenförekomsternas flödesförhållanden och utbytet mellan grundvatten och ytvatten, särskilt för områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god kemisk status eller god ekologisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

SGU kommer att kartera den efterfrågade informationen på en yta som motsvarar 2 197 km². Arbetet planeras vara klart 2014.

Ytterligare hydrogeologiskt kartunderlag av grundvattenförekomster motsvarande ca 2 900 km² behövs för att tillfredsställa kraven som ställs i vattendirektivet. Detta innebär komplettering av äldre kartläggning eller ny kartläggning.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 11

Sveriges geologiska undersökning behöver fortsätta arbetet med att insamla information om befintliga vattentäkter med ett uttag större än 10 m³/dygn eller som försörjer fler än 50 personer samt avgränsa betydande grundvattenförekomster.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

SGU planerar att genomföra åtgärden genom verksamheten inom Vattentäktsarkivet. Detta innebär ett utvecklingsbehov av informationen om enskilda vattentäkter med större dricksvattenuttag, webbtjänster, teknisk infrastruktur.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 12

Sveriges geologiska undersökning behöver, efter samråd med länsstyrelserna, ta fram underlag om grundvatten som visar på påverkan på terrestra och akvatiska ekosystem, särskilt för områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Mänskliga verksamheter kan antingen förorena grundvattnet eller påverka grundvattenflödet i sådan omfattning att det förändrade flödet eller kemiska sammansättningen påverkar terrestra ekosystem i utströmningsområden eller akvatiska ekosystem där grundvatten flödar ut i sjöar och vattendrag.

Inom SGU:s ordinarie kartläggning av grundvatten ingår inte i nuvarande metodik att systematiskt samla och identifiera kontaktpunkter mellan yt- och grundvatten. Åtgärden ska samordnas med genomförande av åtgärd 10.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Trafikverket

Åtgärd 13

Banverket behöver ta fram kunskapsunderlag och genomföra åtgärder för att undanröja eller motverka vandringshinder och dagvattens påverkan på yt- och grundvatten, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Åtgärd 27

Vägverket behöver ta fram kunskapsunderlag och genomföra åtgärder för att undanröja eller motverka vandringshinder och vägdagvattens påverkan på yt- och grundvatten, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status. Vägverket behöver även verka för att andra väghållare tar fram motsvarande kunskapsunderlag och genomför åtgärder.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Trafikverket arbetar med att ta fram kunskapsunderlag bland annat genom olika inventeringar, kartläggningar och bristanalyser. Identifiering av kontaktsträckor/punkter mellan väg- och järnvägsverksamhet och vatten och sedan bedöma om dessa kontaktsträckor/punkter utgör potentiella konflikter/risker utförs sedan 2008 med en konfliktdatabas. IT-lösningen identifierar, kartlägger och bedömer även var det finns hot mot dricksvattenresurser och var dessa hot är av sådan dignitet att någon form av riskhantering behöver ske. Arbetet med uppdaterade metodikpublikationer pågår.

Trafikverkets arbete med skydd av vattenförekomster är i dagsläget huvudsakligen inriktat på större yt- och grundvattentäkter längs det befintliga vägnätet. För att kunna åtgärda de täkter som har störst behov av skydd pågår ett kontinuerligt arbete med att utreda behovet av skydd för olika täkter. Trafikverket arbetar med att minska antalet förorenade områden som kan skada eller innebära olägenhet för människors hälsa eller för miljön. Arbetet bedrivs genom att successivt inventera, undersöka och efterbehandla de områden som på sikt kan innebära negativa konsekvenser.

Trafikverket bedriver kontinuerligt kartläggning av vägars och järnvägars barriäreffekter, både avseende land- och vattenlevande djur, och åtgärddar, utifrån de resurser som står till buds, prioriterade objekt. Trafikverket planerar att arbeta med genomförandet av åtgärder tillsammans med ordinarie underhållsarbete. Nödvändiga planeringsunderlag/handlingsplaner inom området yt- och grundvattenskydd ska vara på plats senast 2013. Arbetet med att åtgärda vandringshinder och dagvattens påverkan på yt- och grundvatten behöver påtagligt intensifieras och resursställas om det ska vara möjligt att leva upp till det utpekade ansvaret och beslutade mål ska nås.

Trafikverket planerar att vidareutveckla arbetet med att verka för att andra väghållare tar sitt ansvar inom vattenförvaltningen under 2011.

Trafikverket har samarbetsbehov med Vattenmyndigheterna med kunskapsinsamling och åtgärdsrioritering. Trafikverket bedömer att de finns ett samarbetsbehov med Naturvårdsverket, Länsstyrelserna, SGU, kommunerna, Skogsstyrelsen och MSB.

Det finns befintliga avrapporteringssystem som efter planerad vidareutveckling skulle kunna användas av Vattenmyndigheterna med avseende på vattenförvaltning. Trafikverket poängterar värdet av att samla avrapporteringar i ett nationellt sammanhållet rapporteringssystem.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Boverket

Åtgärd 14

Boverket behöver, efter samråd med Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning, Riksantikvarieämbetet, Fiskeriverket och länsstyrelserna, utveckla kunskapsunderlag samt råd och anvisningar för den svenska samhällsplaneringen för genomförandet av vattenförvaltningens miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att, i samverkan med länsstyrelserna, genomföra en samordnad insats för kompetensutvecklingen för en bättre tillämpning av plan- och bygglagen (2008 Rb och 2009 Rb). Hösten 2009 startades åtta utvecklingsprojekt - pilotprojekt, i syfte att vidareutveckla ett antal frågeställningar inom plan- och bygglagen.

Länsstyrelsen i Jönköping har analyserat kopplingen mellan miljö kvalitetsnormer och översiktsplanen.

Länsstyrelsen i Värmland har analyserat kopplingen mellan miljö kvalitetsnormer och detaljplanen.

Länsstyrelsen i Östergötland har analyserat lämpliga metoder för utformning av planeringsunderlag till den fysiska planeringen.

Projektet avrapporterades till Boverket den 31 januari 2011. Boverket avser att, med utgångspunkt från det nu genomförda arbetet, ta fram en nationell vägledning för normer i den fysiska planeringen.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Jordbruksverket

Åtgärd 15

Statens Jordbruksverk och länsstyrelserna behöver prioritera sin rådgivning inom miljöområdet i ett avrinningsområdesperspektiv till jordbruksföretag inom områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Målsättningen är att rådgivningsaktiviteter runt belastade vattendrag ska starta under 2010/2011 och genomföras under nuvarande Landsbygdsprogram som pågår t.o.m. 2013. Aktiviteterna kommer att genomföras inom projektet Greppa näringen, som omfattar 17 av Sveriges 21 län. Rådgivningsaktiviteterna ska bestå av gruppträffar och enskild rådgivning till lantbrukare. I Greppa Näringens projektplan anges att totalt ska ca 3 300 lantbrukare nås av dessa aktiviteter under perioden. Jordbruksverket har bl.a. samlat exempel på hur man planerar att arbeta med vattendragsgrupper i olika län och med detta som utgångspunkt överfört idéer till de ansvariga länsstyrelserna om arbetssätt. I det fall det finns behov av utökad underlagsmaterial så har Greppa Näringen påbörjat att ta fram sådant. Ett exempel är en rådgivningsmodul om översyn av gårdens dräneringsstatus.

Jordbruksverket har även tagit initiativ till utvecklingsprojektet Greppa Fosforn som drivs i tre avrinningsområden. Projektet arbetar med att tillämpa nya åtgärder inom jordbruket och utför även mätningar. Det kommer att ge värdefull kunskap om hur man kan arbeta längs vattendrag och vilka åtgärder lantbrukarna är beredda att genomföra i praktiken. Under 2010 presenterades en lägesrapport med de första resultaten.

Jordbruksverket beräknar att åtgärden i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram kan minska rotzonsutlakningen med ytterligare 400 ton per år, under förutsättningen att Greppa Näringen fortsätter t.o.m. 2013.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 16

Statens Jordbruksverk behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och Fiskeriverket, ta fram underlag för, och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel med syfte att minska jordbrukets inverkan på vattenkvaliteten, särskilt i områden med vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Föreskrifter: Under år 2007 påbörjades en genomgång av de föreskrifter och allmänna råd som Sverige använder för att införliva EU:s nitratdirektiv. Genomgången har gällt t.ex. att spridningsrestriktionerna under hösten inte har varit tillräckligt långtgående för att förhindra näringsförluster och att tidsperioden då Sverige förbjuder stallgödselspridning har varit för kort. Sverige införde även ett skyddsavstånd på två meter vid spridning av gödsel invid vattendrag för att bättre harmonisera reglerna med kraven i nitratdirektivet. Genomgången ledde fram till att Jordbruksverket ändrade föreskrifterna vid ett par tillfällen. Den sista ändringen trädde i kraft den 1 januari 2011.

Stöd: År 2010 infördes tre nya stöd inom landsbygdsprogrammets Utvald miljö; damm som samlar fosfor, reglerbar dränering och anpassade skyddszoner. Åtgärden reglerbar dränering syftar i första hand till att minska kväveutlakningen genom att reglera flödet genom dräneringssystemet. De övriga två åtgärderna är inriktade mot att minska förlusten av fosfor från fälten genom anpassade skyddszoner och att minska andelen fosfor som når recipienter i de fall förlusten från fälten redan skett genom dammar som samlar fosfor.

Rådgivning och information (utbildning): Jordbruksverket har även utvecklat dessa styrmedel med syfte att minska negativ inverkan på vattenkvaliteten. Detta arbete presenteras främst under åtgärd 15.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 17

Statens Jordbruksverk behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och Fiskeriverket och Kemikalieinspektionen, prioritera sina insatser för att minska riskerna med och användningen av växtskyddsmedel i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Följande aktiviteter har genomförts för att minska riskerna vid användning av växtskyddsmedel:

Utbildning för att få använda växtskyddsmedel. För att få hantera och använda bekämpningsmedel krävs behörighetsutbildning. Behörigheten är giltig i fem år och måste förnyas vart femte år. Verksamheten sker i samarbete med länsstyrelser och Skogsstyrelsen.

Rådgivning om behovsanpassning och bekämpningsstrategier i landets södra och mellersta delar via Jordbruksverkets Växtskyddscentraler. Vid växtskyddscentralerna finns kompetens inom områdena sprutteknik och funktionstest, ogräs, skadegörare i jordbruksgrödor, växthus, friland, frukt och bär. Under växtsäsongen publiceras växtskyddsinformation och prognoser. Även nyhetsbrev som handlar om ogräs, sprutteknik och funktionstest framställs. Den primära målgruppen för arbetet är rådgivning och handel som i sin tur sprider informationen/kunskaper vidare till odlare m.fl.

Inom Greppa Näringen ges möjligheter till rådgivning om växtskydd. Säker hantering av växtskyddsmedel på gården, strategi för hur lantbrukaren ska bekämpa på gården, hantering

av växtskyddsmedel i vattenskyddsområde är exempel på rådgivning som erbjuds. Mellan 2010-2013 beräknas ca 2 000 rådgivningar om växtskydd genomföras.

Informationskampanjen Greppa Växtskyddet. Greppa Växtskyddet är en informations- och utbildningskampanj som syftar till att förbättra hanteringen av växtskyddsmedel i svenskt jordbruk. Målet med kampanjen är att nå flertalet jordbrukare som använder växtskyddsmedel med kunskap om och förslag på en säker hantering av växtskyddsmedel.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Kammarkollegiet

Åtgärd 18

Kammarkollegiet behöver, efter samråd med Naturvårdsverket, Fiskeriverket och länsstyrelserna, ta fram underlag och strategier med syfte att åtgärda vandringshinder, regleringar, vattenhushållningsfrågor och andra fysiska ingrepp som påverkar vattenförekomster så att de inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god ekologisk potential.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Kammarkollegiet driver arbetet med Vattenmyndigheternas åtgärd inom ramen för kärnverksamheten. Kammarkollegiet planerar att i en första fas fokusera arbetet mot klargörande av rättspraxis avseende strategin relevanta frågor. I en andra fas genom en närmare inventering av möjliga prioriteringsgrunder för arbetet med fysisk påverkan i resp. vattendistrikt.

Det grundläggande syftet med åtgärden är att miljö kvalitetsnormerna ska efterföljas senast angivna måldatum. Arbetet med framtagande av underlag och strategier för detta syfte är till sin natur sådant att det utgör en levande process där slutprodukten utvecklas i takt med att räckvidden av juridiska verktyg testas och naturvetenskapligt underlag för att utröna behov av åtgärder fördjupas.

Kammarkollegiets behörighet avgränsas av myndighetens uppdrag enligt talerätsbestämmelser i miljöbalken och myndighetens instruktion. Kammarkollegiet budgeterar 3,5 miljoner årligen för arbetet med att föra myndighetens talan i miljömål.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Åtgärd 19

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och länsstyrelserna, utveckla riktlinjer för undersökande övervakning för inträffade olyckor, naturliga och andra, som kan påverka vattenförekomsternas ekologiska, kemiska eller kvantitativa status.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) planerar att utifrån de olyckor som sker och som påverkar vattenförekomster sammanställa de eventuella regler och anvisningar som finns inom området och verka för att otydligheter och luckor elimineras.

Det handlar om olyckans samtliga skeden. Den tolkning av uppdraget som MSB gör innebär att underlag till en handbok ska tas fram. I detta underlag bör uppgifter om följande tas fram:

- Sammanställning av olika typer av olyckor som kan inträffa,
- sammanställning av metoder för provtagning i olyckans samtliga skeden,
- påvisa hur spridning sker av de aktuella föroreningarna till yt- och grundvatten, sammanställning av effektiva saneringsmetoder verksamma under olika skeden av olycksförloppet,
- sammanställning och tydliggörande av gränsvärden för de vanliga ämnen som kan förekomma vid de olika typhändelserna,
- förslag om uppföljande åtgärder efter att saneringen slutförts,
- klarläggande vilket författningsansvar olika myndigheter och aktörer har,
- klargörande och enighet om gemensam terminologi.

För att lösa uppgiften bör en arbetsgrupp med representanter från MSB samt utpekade externa myndigheter skapas. Målet med denna arbetsgrupp är att identifiera problemområden och föreslå lösningar. I arbetet ligger också att initiera utveckling av de delar där identifierade brister konstateras.

Efter färdigställande av riktlinjerna bör arbetsgruppen upplösas och en plan för fortsatt förvaltning och kvalitetssäkring beslutas.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Riksantikvarieämbetet

Åtgärd 20

Riksantikvarieämbetet behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och Fiskeriverket, ta fram underlag för vilka vattenmiljöer och vattenanläggningar som har särskilt stort kulturmiljövärde i, eller i anslutning till, vattenförekomster där det behöver vidtas åtgärder i syfte att uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.

Riksantikvarieämbetet har inte inkommit med någon redovisning.

Skogsstyrelsen

Åtgärd 21

Skogsstyrelsen behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och Fiskeriverket, ta fram underlag och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för ändamålsenliga skyddszoner och andra skyddsåtgärder intill vattenförekomster så att god kemisk status och god eller hög ekologisk status bibehålls eller uppnås.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Skogsstyrelsens styrmedel utgörs i första hand av rådgivning, information och utbildning, samt inventering och uppföljning (Polytax). Ekonomiskt stöd förekommer i liten utsträckning i form av NOKÅS och landsbygdsprogrammet. Skogsbruksplaner är också ett verktyg som kan bidra till att uppmärksamma vattenmiljöer på en skogsfastighet och planera skogsvårdsåtgärder med hänsyn till bland annat vattenmiljöerna. När det gäller styrmedel i form av regelverk så tillämpas befintliga föreskrifter i 30 § SvL. För vissa ärenden som till exempel skogsbilvägar, dikesrensning, stubbskörd och gödsling, tillämpas samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Vi arbetar även med biotopskydd, naturvårdsavtal och Natura 2000. Skogsstyrelsen ser också att det inom skogsnäringen tas egna initiativ i form av till exempel policydokument och utbildningar, som ett led i att lyfta arbetet med skogens vatten. Allt detta sammantaget kan bidra till att kraven i vattenförvaltningen troligtvis kan uppnås i många fall.

Skogsstyrelsen har påbörjat arbetet för att genomföra sin del av åtgärdsprogrammet. Det är främst utveckling av regelverket som pågår för närvarande då Skogsstyrelsen gör en översyn av föreskrifter och allmänna råd i 30 § skogsvårdslagen. I januari 2011 inleddes också arbetet med ett nationellt kompetensutvecklingsprojekt, finansierat av landsbygdsprogrammet, där huvuddelen av arbetet läggs på information och rådgivning om skogsbruk och vatten till markägare och skogstjänstemän. Överlag finns det ett stort intresse och engagemang i vattenfrågorna både hos Skogsstyrelsen och hos skogsbruket. Det är något som vi gärna bygger vidare på.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Livsmedelsverket

Åtgärd 22

Livsmedelsverket behöver, i samråd med Sveriges Geologiska Undersökning, ta fram underlag och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för ändamålsenliga skyddszoner och andra skyddsåtgärder intill vattenförekomster så att god kemisk status och eller hög ekologisk status bibehålls eller uppnås.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Livsmedelsverket har i nära samarbete med Sveriges geologiska undersökning, Naturvårdsverket och Vattenmyndigheterna under hösten 2010 påbörjat ett projekt för att kartlägga pågående övervakning av råvatten samt de krav på övervakning och rapportering som finns i nuvarande lagstiftning. Samverkansprojektet genomförs genom workshops och möten. Samverkansprojektet ska presentera ett underlag med förslag till åtgärder som syftar till att förbättra den nationella övervakningen av råvatten. Under 2011 beräknas ett underlag med förslag till åtgärder vara färdigt.

Viktiga frågor som behöver lösas för att kunna uppfylla syftet med åtgärden är:

- Vilka skyldigheter finns i lagstiftningen för övervakning av råvatten?
- Vilka myndigheter och aktörer är ålagda att uppfylla dessa skyldigheter?
- Vilka krav på rapportering finns i lagstiftningen?
- Finns det övrig miljöövervakning av råvatten?
- Vilka myndigheter behöver nya bemyndiganden för miljöövervakning av råvatten om det inte finns utrymme enligt rådande lagstiftning?

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Statistiska Centralbyrån

Åtgärd 23

Statistiska centralbyrån behöver tillhandahålla samhällsekonomisk statistik på avrinningsområdesnivå med relevans för vattenförvaltningens behov.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Statistiska centralbyrån (SCB) arbetar med att ta fram och tillhandahålla samhällsekonomisk statistik på avrinningsområdesnivå med relevans för vattenförvaltningens behov. Det finns en plan för framtida arbete. SCB skall tillsammans med vattenmyndigheterna föreslå en metod för ett bra beslutsunderlag till 2012. Det finns ett stort behov av samarbete med Vattenmyndigheterna och/eller övriga myndigheter för att ta fram specialbearbetat data som inte är officiell statistik.

Staten har avsatt medel för att utöka detaljnivån i gödselmedelsundersökningen som genomförs under 2011, vilket borde kunna medföra att det blir bättre kvalitet på beräkningarna av kväve och fosforflöden på regional nivå i framtiden.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Åtgärd 24

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut behöver ta fram hydrologisk information på vattenförekomstnivå med relevans för vattenförvaltningens behov.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande

Under 2010 har Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) genomfört flertal arbeten för att ta fram hydrologisk information på vattenförekomstnivå.

Vattenföringsmätningar har genomförts vid de 25 stationer som placerades ut under 2009. 25 stycken nya mobila mätstationer har placerats ut under 2010. Vattenföringsmätningarna utförs i syfte att fastställa varje stations avbördningskurva. Data från de temporära stationerna finns

tillgängliga via SMHI:s VattenWeb. Ett system som kallas WRAP har driftsatts, för insamling av meteorologiska och hydrologiska observationer digitalt via SMHI:s hemsida.

En S-HYPE-modell som beräknar vattenföring och kväve- och fosfortransport för 17 313 delområden i Sverige har driftsatts. Modellen HOME Vatten har utvecklats under 2010. En internationell expertpanel har utvärderat SMHI:s modellsystem under 2010. SMHI har utvecklat en databas för påverkan och belastning för anlagda våtmarker. En grundläggande databasmodell för det nya dammregistret har fastställts. HOMeR-databasen har skapats för lagring av modellsimulerade data från HYPE-modellen. SMHI har driftsatt karttjänsten SMHI VattenWebb för att tillgängliggöra modellberäknad vattenföring och vattenkvalitet. SMHI har arbetat med att integrera sina modeller i Vattenmyndigheternas databas VISS.

SMHI har tillsammans med Vattenmyndigheterna anordnat en workshop om webbtjänster inom vatten. SMHI deltar aktivt i samverkan med Vattenmyndigheterna, bland annat i fyra kompetensnätverk (fysisk påverkan, miljögifter, övergödning och VISS).

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 25

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut behöver ta fram klimatprediktioner på avrinningsområdesnivå som underlag för bedömning av effekter på ekologisk status till följd av förändrade höga och låga flöden.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande:

Under 2010 har SMHI sammanställt klimatinformation för huvudavrinningsområden i Sverige. Scenarioberäkningar på alltför små områden är osäkra varför mindre huvudavrinningsområden har aggregerats med närliggande huvudavrinningsområden.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Åtgärd 26

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut behöver ta fram fysikalisk och hydrografisk information som beskriver vattenomsättningen i kustområden med relevans för vattenförvaltningens behov.

Vattenmyndigheterna har sammanfattat myndighetens redovisning enligt följande

Under 2010 utvecklades en metod i SMHI:s kustzonmodell för att beräkna omsättningstiden i varje bassäng och djupskikt i modellen. Beräknade omsättningstider i kusten kommer under 2011 att tillgängliggöras i SMHI VattenWeb.

Fullständigt svar från myndigheten återfinns på vattenmyndigheternas webbsida.

Länsstyrelsernas åtgärdsredovisning

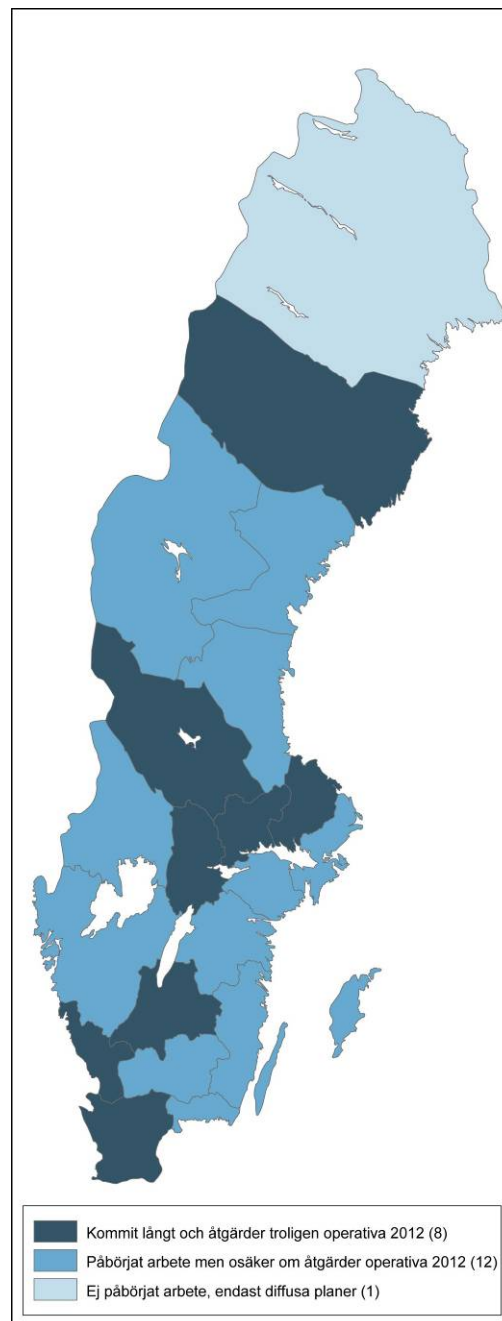
Länsstyrelserna har redovisat genomförandet av åtgärderna enligt åtgärdsprogrammet till vattenmyndigheterna genom att svara på ett antal frågor i ett frågeformulär. Nedan anges de olika åtgärderna som är riktade till Länsstyrelserna, de frågor som funnits i frågeformuläret och en sammanfattning av svaren.

Alla de 21 länsstyrelserna har redovisat till vattenmyndigheterna hur långt åtgärdsarbetet har kommit.

Länsstyrelsernas fullständiga svar återfinns på vattenmyndigheternas webb: [länk](#).

Kartan intill visar på ett samlat resultat av alla inkomna svar för länsstyrelserna.

Vattenmyndigheterna har baserat bedömningen på om åtgärderna kommer att vara operativa 2012.

Figur 2: Vattenmyndigheternas bedömning av om länsstyrelsernas åtgärdsarbete kommer att vara operativt 2012.

Åtgärd 28

28. Länsstyrelserna behöver göra en översyn och vid behov verka för omprövning av befintliga tillståndspliktiga verksamheter, enligt 9 och 11 kap. miljöbalken, vilka kan ha en inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Har länsstyrelserna påbörjat arbetet med översyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 kap miljöbalken enligt åtgärd 28?

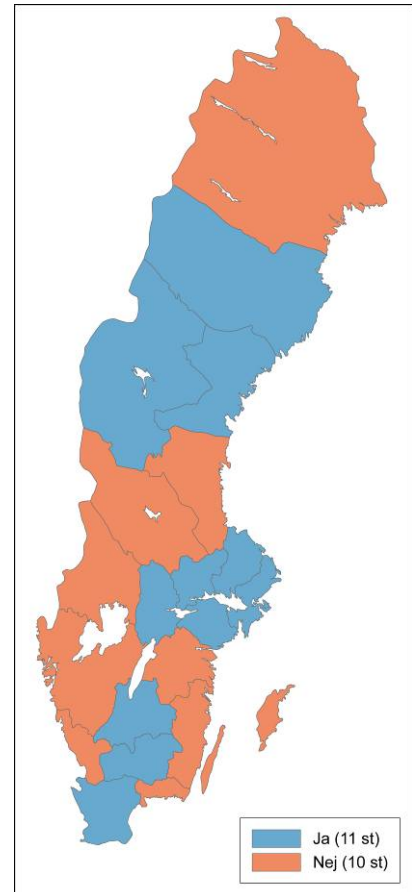
Det är 11 länsstyrelser som har påbörjat översynen av befintliga tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 kap Miljöbalken.

Av dessa 11 har flera tagit fram eller arbetar med att ta fram prioriteringslistor för vilka verksamheter som ska prioriteras. Några har tagit fram listor genom att verksamheterna har inventerats, i andra länsstyrelser har man tagit hjälp av en GIS-analys för översynen.

Länsstyrelsen i Skåne län har skriftligen uppmanat verksamheterna att påbörja arbetet med omprövning. Samtliga företag har valt att göra detta frivilligt. Inga förelägganden har gjorts. Länsstyrelsen i Jämtlands län har påbörjat ett pilotprojekt där en arbetsmetod utvecklats, med prioritering, värdering och initiering av åtgärder genom lokala åtgärdsprogram för mindre vattensystem. Länsstyrelsen i Västerbottens län har i första hand sådana verksamheter som har tillstånd enligt miljöskyddslagen uppmärksammas. I nästa steg kommer en genomgång för prioritering även av alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt miljöbalken att genomföras. Länsstyrelsen i Västmanlands län anger att de har gjort en första översyn av befintliga tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 kap miljöbalken som kan ha en inverkan på vattenmiljön. Länsstyrelsen i Stockholms län berörs verksamheter med direktutsläpp till vatten.

B) Finns det en plan för framtida arbetet med översyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 kap miljöbalken enligt åtgärd 28?

Det är även elva länsstyrelser som har en plan för det framtida arbetet med översyn. Dock är det inte samma länsstyrelser som påbörjat arbetet. Länsstyrelserna i Örebro, Stockholms och Västernorrlands län anger att de har påbörjat arbetet men har ingen plan. Länsstyrelserna i Dalarnas, Gotlands och Blekinges län anger att de inte påbörjat arbetet men har en plan. Det är 10 länsstyrelser som anger att de inte har påbörjat översynen.

Figur 3: Fråga 28 A:
Länsstyrelser som har påbörjat arbetet med översyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt 9 kap miljöbalken.

C) Har länsstyrelserna påbörjat arbetet med översyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt 11 kap miljöbalken enligt åtgärd 28?

Det är 13 länsstyrelser som påbörjat översynen av befintliga verksamheter enligt 11 kap Miljöbalken.

Kartläggning gällande omprövning har initierats på olika sätt av länsstyrelserna. Länsstyrelserna i Gävleborgs och Jönköpings län har identifierat objekt med hög prioritet. Vid några länsstyrelser har omprövningen påbörjats av tillstånd, bland annat i Kronobergs och Värmlands län.

Flera länsstyrelser har initierat pilotprojekt i syfte att utveckla rutiner och modeller för tillsyn samt prioriteringsordningar. Flera länsstyrelser arbetar med att digitalisera information och upprätta regionala databaser för att underlätta kommande arbete. Länsstyrelsen i Västmanlands län beskriver åtgärdsunderlagen per avrinningsområde som ett stöd för kommande prioritering och omprövning.

D) Finns det en plan för framtida arbetet med översyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt 11 kap miljöbalken enligt åtgärd 28?

Det är 8 länsstyrelser som har svarat att det finns en plan. Av dessa har 6 även påbörjat arbetet. Det är 13 länsstyrelser som inte har tagit fram en plan. Av dessa har 7 påbörjat arbetet med översynen.

Vissa länsstyrelser beskriver att planer, strategier och åtgärdsprogram har tagits fram eller kommer att tas fram under kommande år. Sedan finns det flera länsstyrelser som inte kommer att ta fram planer eller strategier för översynen.

En länsstyrelse påpekar att i deras arbete prioriteras främst höga naturvärden och inte miljö kvalitetsnormer. Vid två länsstyrelser har brist på resurser resulterat i att arbetet inte prioriterats. En länsstyrelse påpekar även att förändringar i miljöbalken skulle behövas för möjlighet till omprövning.

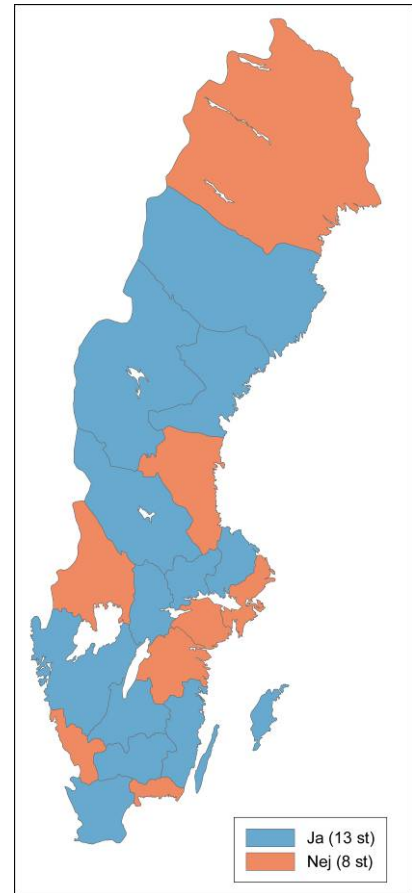
E) Ange antal tillståndspliktiga verksamheter som översynen omfattar uppdelat på huvudavrinningsområde el motsvarande

och

F) Ange antal tillståndspliktiga verksamheter som det finns ett behov av att ompröva per huvudavrinningsområde el motsvarande

De flesta av länsstyrelserna vet inte i dagsläget hur stort behovet är. Många uttrycker att det är en väldigt stor del tillståndspliktiga verksamheter som skulle behöva omprövas. En länsstyrelse uttrycker att 90 % av alla dammanläggningar skulle behöva omprövas, en annan länsstyrelse tycker att alla tillståndspliktiga verksamheter skulle behöva omprövas.

Flera länsstyrelser har gett specificerade svar med antal verksamheter.

Figur 4: Fråga 28 C: Länsstyrelser som har påbörjat arbetet med översyn av tillståndspliktiga verksamheter enligt 11 kap miljöbalken.

Övriga kommentarer till åtgärden är att många länsstyrelser är överens om att för att arbetet med åtgärd 28 ska kunna genomföras behövs utökade resurser. Resurser som skulle behövas är personella, monetära, tidsmässiga, vägledning i hur tillsyn och omprövning bör utföras samt stöd av Kammarkollegiet.

Andra problem i arbetet med åtgärd 28 är brister i dataunderlag avseende kemisk status, vilket gör prioriteringar svårt. För att påvisa effekt av fysisk påverkan, utsläpp av prioriterade ämnen och särskilt förorenande ämnen skulle bedömningsgrunderna behöva utvecklas. En annan kommentar är att miljöbalken måste anpassas till vattendirektivet om omprövning ska kunna ske. Övriga kommentarer är att åtgärd 28 måste införlivas i det ordinarie myndighetsarbetet.

Åtgärd 29

29. Länsstyrelserna behöver säkerställa att verksamhetsutövare genomför nödvändig egenkontroll och har de kontrollprogram som behövs för att möjliggöra en bedömning av verksamhetens inverkan på ekologisk, kemisk och kvantitativ status i vattenförekomster.

A) Har länsstyrelserna under året ställt krav på befintliga egenkontrollprogram på verksamheter som inverkar på ekologisk, kemisk och kvantitativ status i vattenförekomster

Det är 15 länsstyrelser som under året har ställt krav på befintliga egenkontrollprogram, exempelvis:

Flera av länsstyrelserna har tittat på/översyn av utsläppen från kommunala avloppsreningsverk.

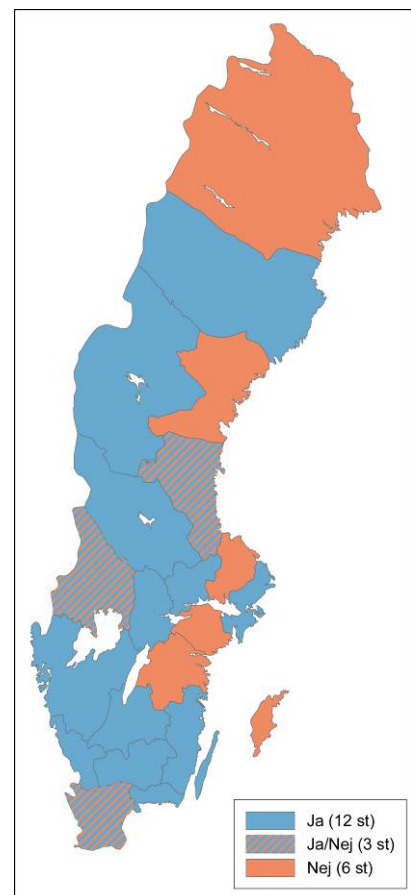
Länsstyrelsen i Västerbottens län har genomfört en översyn av recipientkontrollprogrammen både för reningsverk och för gruvor. När det gäller gruvor görs detta i ett särskilt projekt som drivs i samverkan med vattenförvaltningen och arbetet med efterbehandling av förorenade områden.

Vid Länsstyrelsen i Örebro län påbörjades år 2008 arbetet med att ställa krav på egenkontrollprogram för dammar och vattenkraftverk. Detta arbete fortsätter.

Vid Länsstyrelsen i Hallands län har det ställts krav på egenkontroll i enstaka tillståndsärenden kopplat till jordbruksverksamhet med hänvisning till bland annat miljö kvalitetsnormen för vatten

De nio länsstyrelserna som angett att de inte ställt krav har bland annat motiverat detta med att egenkontrollen behöver samordnas med övrig miljöövervakning i avrinningsområdet, att kommunen har tillsynen eller att arbetet ännu bara har planerats.

B) Har länsstyrelserna tagit fram en strategi eller liknande för arbetet med egenkontrollprogram så att dessa anpassas till verksamhetens inverkan på ekologisk, kemisk och kvantitativ status i vattenförekomster?

Figur 5: Fråga 29 A:
Länsstyrelser som har ställt krav på befintliga egenkontrollprogram.

Det är åtta länsstyrelser som anger att de har tagit fram en strategi eller liknande för arbetet med egenkontrollprogrammet och 15 anger att de inte har gjort det (Länsstyrelserna i Skånes och Gävleborgs län har angett både ja och nej). I flera fall gäller detta endast för delar av länsstyrelsens verksamhetsområde. T ex har Länsstyrelsen i Hallands län tagit fram en strategi för småskalig vattenkraft och dammar. Några har angett att arbetet redan ingår i deras befintliga planer. En länsstyrelse hänvisar till sin behovsutredning.

C) Har länsstyrelsen anpassat/planerat sin tillsyn och tillsynsvägledning för att möjliggöra en bedömning av verksamhetens inverkan på ekologisk, kemisk och kvantitativ status i vattenförekomster

Det är 13 länsstyrelser som anger att de har anpassat/planerat sin tillsyn och tillsynsvägledning, de övriga åtta svarade nej på frågan. De flesta länsstyrelser anger att de nyligen påbörjat arbetet. Andra anger att de planerar för arbetet eller att anpassning bara sker i vissa ärenden. I flera fall nämns samverkan med olika miljösamverkansorgan lokalt eller nationellt.

I några fall nämns att anpassningen har skett genom att arbetet med bedömningen har tagits med i tillsynsplaner och/eller tillsynsvägledningsplaner.

Länsstyrelsen i Stockholms län har inom samarbetsprojektet Kemilänken bland annat tagit fram en tillsynsvägledning om båtbottentvättar för att minimera belastningen av t ex TBT, medverkat i slamsamrådet och haft inflytande i de projekt som genomförts av länets avloppsreningsverk inom ramen för VASK (Vatten- och avloppssamverkan i Stockholms län). För att begränsa påverkan via enskilda avlopp har länsstyrelsen arrangerat seminarium och tagit fram tillsynsvägledning.

Det är 19 länsstyrelser som har lämnat kommentarer till åtgärd 29. Det är flera som lyfter behovet av nationell vägledning i frågan.

Åtgärd 30

30. Länsstyrelserna behöver upprätta en plan för sitt åtgärdsarbete med prioritering av avrinningsområden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Har länsstyrelsen påbörjat arbetet med att upprätta en plan för prioritering av avrinningsområde?

Det är 19 länsstyrelser som påbörjat arbetet med upprättandet av en plan för prioritering av avrinningsområde. Hos många länsstyrelser har arbetet med prioriteringar startat genom arbetet med olika underlag, men har i få fall resulterat i en färdig plan. En stor del av de länsstyrelser som svarat ja på frågan uttrycker att planen ska färdigställas under 2011 eller senast 2012. En del länsstyrelser uttrycker att en regional plan framställs, men i några fall har arbetet startat med framtagande av lokala åtgärdsplaner på delavrinnings- eller vattenförekomstnivå. Flera länsstyrelser har lagt upp planen med utgångspunkt från miljöproblem, som resulterat i flera delplaner.

I ett fall har arbetet med en plan avvaktats i väntan på riktlinjer från vattenmyndigheten.

Inom några länsstyrelser har planen integrerats i tidigare miljömåls- och miljöövervakningsarbete, alternativt integrerats med tidigare planer. Länsstyrelsen i

Jönköpings län har gjort en jämförelse mellan likheter och skillnader mellan miljömålsens och vattenförvaltningens åtgärdsprogram.

Hos en del av länsstyrelserna är planen för prioritering per avrinningsområde redan nu förankrad i länsledningen. I vissa fall är arbetet integrerat i verksamhetsplanen för 2011 och i vissa fall för 2012. Miljöenheten har avsatt tid inom några länsstyrelser medan för andra är arbetet integrerat i alla enheter alternativt berörda enheters verksamhetsplaner.

Många länsstyrelser uttrycker att planen integreras i olika enheter internt men med lite olika metoder. I några fall har en tvärssektoriell arbetsgrupp bildats. Länsstyrelsen i Östergötlands län beskriver att en vattengrupp med olika projektmedlemmar och kontaktpersoner utsetts för samverkan kring frågan, vattengruppen har en gemensam verksamhetsplanering och planerar gemensamma projekt. Även Länsstyrelsen i Stockholms län har en styrgrupp med representanter från olika avdelningar. I några fall utgår arbetet från beredningssekretariatet som samarbetar med andra enheter exempelvis genom möten och dialog. Extern samverkan utförs med aktörer såsom kommuner, verksamhetsutövare, andra länsstyrelser och vattenråd.

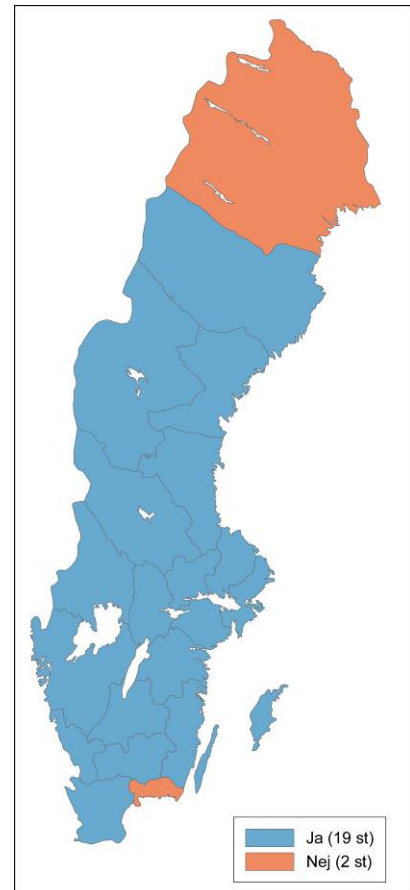
Det är två länsstyrelser som svarat nej på frågan om arbete med plan för prioritering påbörjats. En länsstyrelse uttrycker att vattenråden arbetat med prioriteringslistor för åtgärder och att dessa listor troligen kommer att användas även inom länsstyrelsen. I ett fall behövs ingen prioritering då alla avrinningsområden inte uppnår god status, en plan för samverkan har dock börjat tas fram.

B) Hur har länsstyrelsen arbetat med åtgärden utifrån ett avrinningsperspektiv, dvs hur har arbetet gjorts och planerats att göras med angränsande län?

Arbetet har på många länsstyrelser påbörjats genom arbete med delavrinningsområden som beskrivs genom lokala åtgärdsprogram. Inom vissa länsstyrelser har pilotprojekt initierats för utvecklande av metodik kring prioriteringen. Vissa länsstyrelser uttrycker att tidigare arbete också utgått från avrinningsområden, genom detta perspektiv har tidigare arbete kunnat användas. I vissa områden har nitratkänsliga områden prioriterats, med påbörjat samarbete med Greppa näringen. En länsstyrelse uttrycker att prioritering har gjorts efter höga naturvärden, kostnadseffektiva åtgärder och möjliga åtgärder. Till stor del har arbetet med prioritering av åtgärder inletts genom samverkan av olika slag.

På många länsstyrelser planeras etablering av kontakter med andra länsstyrelser kring gemensamma ställningstaganden, i flera fall under 2011. Mötena ska bland annat klargöra metodik, arbetsfördelning och utmytna i erfarenhetsutbyte.

Samarbete sker idag mellan vattendistrikt, länsstyrelser och kommuner med fokus på åtgärder ur avrinningsperspektiv. Samarbetet sker dock inte bara nationellt, samarbeten med Finland och Norge har lyfts fram av två länsstyrelser. I Norrbottens län pågår också ett finskt-svenskt

Figur 6: Fråga 30 A: Länsstyrelser som har påbörjat arbetet med att upprätta en plan för prioriteringar av avrinningsområde.

treårigt projekt angående Torneälven. Projektet innefattar länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Finlands regionala miljömyndighet och Finska skogsmyndigheter.

Inom länsstyrelserna finns olika samarbetsmetoder, i Södra Östersjön träffas distriktets vattensamordnande chefer för diskussion av upplägg och plan, och fortsatt arbete planeras genom distriktsvisa kompetensnätverk. Andra länsstyrelser har kommit överens om att åtgärdsarbetet planeras på länsnivå där andra länsstyrelser inte deltar i dessa planer. Samordningsansvariga länsstyrelser har utsetts för olika avrinningsområden med ansvar för initiativ till dialog.

Övriga kommentarer är exempelvis att ett län skulle vilja prioritera åtgärder för vatten som inte omfattas av andra program (Natura 2000 och miljömålen) samt i områden där lokalt engagemang finns. En länsstyrelse tycker att vattenmyndigheterna bör ta fram övergripande distriktspecifika riktlinjer för hur åtgärdsarbetet ska prioriteras. Ett problem som framkommer är att tillräckliga ekonomiska medel inte finns för att genomföra de prioriterade åtgärderna. En länsstyrelse tycker även att åtgärden är formulerad så att den lämnar stort utrymme för tolkning.

Åtgärd 31

31. Länsstyrelserna behöver i sitt arbete med att åtgärda föroreningsskadade mark och vattenområden, särskilt prioritera de områden som läcker prioriterade ämnen eller särskilt förorenande ämnen, till de vattenförekomster som därför inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Hur arbetar eller avser länsstyrelsen att arbeta med att åtgärda föroreningsskadade mark och vattenområden, särskilt prioritera de områden som läcker prioriterade ämnen eller särskilt förorenande ämnen, till de vattenförekomster som därför inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

Flera länsstyrelser inleder med en kort redogörelse över läget i länet, t ex anger de hur många vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god kemisk och/eller ekologisk status. Några anger att det saknas dataunderlag och att detta försvårar eller medför att en prioritering inte kan göras.

De flesta anger att de har någon typ av samarbete eller samverkan inom länsstyrelsen i detta arbete.

Länsstyrelsen i Örebro län anger att de identifierar, inventerar och riskklassar förorenade områden enligt MIFO (metodik för inventering av förorenade områden, NV rapport 4918). I den riskklassningen tas bland annat hänsyn till känsligheten/skyddsvärdet i närliggande vattenförekomster. De områden som får hög riskklassning (klass 1 och 2) rangordnas på en prioriteringslista. Listan används för att se vilka objekt som man ska gå vidare med och göra utredningar/undersökningar och ev åtgärder. Pågående verksamheter med hög riskklassning ska göra utredningar och utifrån resultaten ev genomföra åtgärder. Därefter anger de några exempel på där åtgärder pågår.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anger att utifrån prioriteringsarbetet med MIFO är vattenfrågan viktig ur flera aspekter, bland annat hälsorisk vid intag av vatten, skydd av vattentäkt, vattnets eget skyddsvärde m.m. Som specifik aktivitet för att prioritera arbetet enligt åtgärd 31 har Länsstyrelsen utfört en GIS-analys där utfallet, områden/objekt med bedömd störst risk, jämförs med befintliga vattenförekomster. Detta för att avgöra vilka

objekt som kan påverka vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anger att MIFO kopplingen mellan förorenade områden och vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god status idag inte är gjord. Även Länsstyrelsen i Norrbottens län anger att de använder MIFO.

Andra länsstyrelser anger att de genomför sina prioriteringar i förhållande till flerårsplaner/regionala program, enbart i en prioriteringslista och/eller inventering av förorenade områden. Några anger att de använder sig av sin tillsynsplan.

Tre länsstyrelser redogör för sitt arbete avseende prioriterade ämnen och/eller särskilt förorenande ämnen:

Länsstyrelsen i Hallands län anger att det endast finns få mätningar på prioriterade ämnen eller särskilt förorenande ämnen i länet och dessa generellt visat på låga halter i vattenmiljöer, undantaget kvicksilver. Länsstyrelsens vattenförvaltning och miljövårdsenhetens grupp för förorenad mark delar under 2010-2011 på en ekotoxikologisk tjänst bland annat med avsikt att förstärka underlagen för bedömningar av kemisk status samt underlätta kopplingen mellan vattenförvaltningsarbetet och arbetet med förorenad mark med förhoppning om en framtida mera integrerad samsyn kring prioritering av arbetet för att nå upp till kraven enligt punkt 31.

Länsstyrelsen i Västmanland län anger att kopplingen mellan vattenförekomstens status och läckaget från förorenings-skadade områden bör utredas vidare innan en bedömning av om sanering av dessa är aktuella för att komma tillrätta med problemet. En närmare analys av miljöproblemet Miljögifter kommer att göras i samband med att åtgärdsunderlagen ska tas fram under 2011 och 2012. Vidare anges att de inte har tagit någon specifik hänsyn till de prioriterade eller särskilt förorenande ämnena enligt vattenförvaltningen i den modell som de använder för prioritering. När vattenförvaltningen åstadkommer en tydligare prioritering av vilka vattenförekomster som är mest angelägna att åtgärda bör denna ingå som en faktor i hur man prioriterar sanerings- och skyddsobjekt.

Länsstyrelsen i Uppsala län ska koppla inventerade områden med kända föroreningar till vattenförvaltningens prioriterade ämnen. De anger dock att det finns brister i dataunderlaget och det krävs en omfattande kartläggning och verifiering av den kemiska statusen inom hela Uppsala läns ansvarsområde för att kunna arbetat vidare med kopplingen.

Övriga kommentarer är exempelvis:

- Länsstyrelsen i Kalmar län: ”God ekologisk status och god kemisk status är numera en viktig del vid bedömning av åtgärdsbehovet”
- Länsstyrelsen i Kronobergs län: ”Vid prioritering av förorenade områden för undersökningar och åtgärder är en av prioriteringsgrunderna att vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status”
- Länsstyrelsen i Norrbottens län: ”Att ett objekt påverkar en vattenförekomst som inte uppnår god status är ingen enskild prioriteringsgrund för våra insatser”
- Länsstyrelsen i Södermanlands län: ”Ingen större anledning att göra ytterligare prioriteringar utifrån dagens kunskapsbild”

Åtgärd 15

15. Statens Jordbruksverk och länsstyrelserna behöver prioritera sin rådgivning inom miljöområdet i ett avrinningsområdesperspektiv till jordbruksföretag inom områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Hur prioriterar länsstyrelsen sin rådgivning till jordbruksföretag inom områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status?

och

B.) Hur ser samverkan med Jordbruksverket ut för att genomföra åtgärden?

De flesta länsstyrelserna anger att de arbetar med Greppa Näringen. Inom Greppa Näringen sker samverkan med Jordbruksverket. Hur de arbetar och hur prioriteringar görs ser dock olika ut. Länsstyrelsen i Kalmar län anger att de vid upphandlingen av aktiviteter inom Greppa Näringen har ställt krav på att aktiviteter gällande vattenförekomster ska prioriteras till de områden som har behov av åtgärder, medan en annan länsstyrelse inte anger något mera än att de arbetar med Greppa Näringen.

Utöver Greppa Näringen anges även följande prioriteringsgrunder:

- Företag med hög djurtäthet eller större lantbruk
- Områden med lätta jordar, hög odlingsintensitet och kustnära lägen
- Sulfidrika jordbruksområden
- Utifrån regionala/lokal åtgärdsplaner, avrinningsområdesvis
- Rådgivning prioriteras som har koppling till kvävebalansen, nitratkänsliga områden
- Prioritera rådgivning i anslutning till områden som är av betydelse för allmän eller större enskild vattenförsörjning
- Rådgivning genomförs i första hand i de områden som kraftigt avviker från målet god status m a p fosfor
- Åtgärder som minskar växtnäringsförlusterna
- Avrinningsområden där övergödning är ett problem,
- I områden där större arealer åkermark kan anslutas prioriteras för att få till fler dammar/våtmarker som näringsfällor
- Värdefulla vatten
- Utifrån särskilda planeringsunderlag som tagits fram för länet, där en anpassning till vattenförvaltningens kartläggning av övergödningens problematiken har gjorts.
- Utifrån samplanering och samarbete kring aktiviteter som medför minskat näringsläckage från jordbruksmark.
- Planeringsunderlag
- En våtmarkspolicy som innehåller en prioriteringsordning för anläggning av våtmarker

Två länsstyrelser anger att de inte gör någon prioritering av rådgivning. Anledning till det är att dessa prioriteringsgrunder arbetas fram i åtgärdsunderlaget till 2012 (Västernorrland) eller

att länsstyrelsen framöver planerar prioritering till sådana områden som har högre belastning/sämre status (Blekinge).

Övriga kommentarer till åtgärder är exempelvis att i Norrbottens län bedrivs ett ganska extensivt jordbruk. Kännedomen om i vilka områden i länet jordbruket har en direkt negativ påverkan på vattenmiljön är bristfälliga, varför det är svårt att genomföra riktade åtgärder.

En länsstyrelse anser att Jordbruksverket borde tillhandahålla årlig information till länsstyrelserna. I dagsläget arbetar 21 olika Länsstyrelser med samma sak eller borde arbeta med samma sak. Det skulle gå 21 gånger snabbare om en gör allt.

De fyra nordligaste länen är inte med i Greppa Näringen. Det finns stora problem med algblooming i vissa sjöar i Norrland. Länsstyrelsen i Norrbottens län uppger ett finansieringsbehov inför nästa programperiod som startar 2014.

Åtgärd 17

17. Statens Jordbruksverk och länsstyrelserna behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen, prioritera sina insatser för att minska riskerna med och användningen av växtskyddsmedel i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Hur prioriterar länsstyrelsen sina insatser för att minska riskerna med och användningen av växtskyddsmedel i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status?

Lite fler än hälften av länsstyrelserna anger att de arbetar med behörighetsutbildningen för yrkesmässig användning av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket.

Lite färre än hälften anger rådgivningen inom Greppa Näringen. Rådgivningen anges ibland ges till enskild och i andra fall till grupper. Några länsstyrelser anger att rådgivningen är om säkert växtskydd som bland annat behandlar användningen av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområden, andra att rådgivning är angående förvaring och hantering av växtskyddsmedel. Länsstyrelsen i Värmlands län anger att verksamheten inom Greppa Näringen är riktad till jordbruk i avrinningsområden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

De länsstyrelser som angett att de inte gör någon prioritering, har bland annat beskrivit att ingen prioritering görs utifrån vattenförekomsternas status utan grundas på verksamhetsutövarnas efterfrågan. Andra länsstyrelser har angett att det finns få eller inga undersökningar av förekomsten av bekämpningsmedel i ytvatten, varför det är svårt att göra en prioritering utifrån vilka ytvatten som har problem

Planerade aktiviteter i anknytning till åtgärden är att inventera jordbruksverksamheten inom länets vattenskyddsområden, öka antalet företag inom trädgårdsnäringen som odlar ekologiskt samt att identifiera områden som kan vara i riskzonen utifrån odlade grödor och jordarter

B) Hur ser samverkan med Jordbruksverket ut för att genomföra åtgärden?

Flera länsstyrelser anger samverkan inom Greppa Näringen och behörighetsutbildningarna.

Länsstyrelserna i Örebro och Jönköpings län anger att i frågan om användning av växtskyddsmedel finns det information på Jordbruksverkets växtskyddscentraler. Denna information vidareförmedlas till lantbrukarna genom bland annat "Miljörådet".

Länsstyrelsen i Kalmar län anger att Jordbruksverket har ansvar för tillsynsvägledningen i frågor gällande användning av kemiska bekämpningsmedel och stödjer Länsstyrelsen med utbildning och informationsmaterial till kurser som brukarna ska delta i. Jordbruksverket har tagit fram föreskrifterna om tillstånd och kunskapskrav.

Även Länsstyrelsen i Stockholms län tar upp att Jordbruksverket ordnar fortbildningskurs för bland annat Länsstyrelsen. De anger att Kemikalieinspektionen ofta medverkar.

Länsstyrelsen i Blekinge län anger att under 2010 genomfördes ingen samverkan med Jordbruksverket kring växtskyddsmedel och vattenförekomster som inte uppnår god ekologisk eller god kemisk status.

C) Hur ser samverkan ut med för åtgärden övriga berörda myndigheter (Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen)

Svaren varierar i denna fråga. Några länsstyrelser anger att de inte samverkar i frågan men att arbetet ska påbörjas. En länsstyrelse anger att samverkan med dessa myndigheter sker via Jordbruksverket och ett annat att myndigheterna främst bidrar med informationsmaterial.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län anger att samverkan med Kemikalieinspektionen sker när det gäller regelverk och villkor för olika preparat. Samverkan med Naturvårdsverket handlar mest kring hanteringsregler och påverkan på vatten.

Länsstyrelsen i Stockholms län anger att de har kontakt och viss samverkan med kommunerna i länet men sällan kontakt med Naturvårdsverket.

Kemikalieinspektionen kommer under 2011 att ordna ett projekt om Kemikalier i lantbruket där Länsstyrelsen i Östergötlands län kommer att delta.

Övriga kommentarer till åtgärder är exempelvis:

Länsstyrelsen i Örebro län anger att vattenförekomster där höga halter av växtskyddsmedel är en bidragande orsak till att man inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status är ovanligt inom länet. Där mätningar har visat på (för) höga halter har länsstyrelsen arbetat enligt åtgärd 15.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anger att kännedomen om i vilka områden i länet användningen av kemiska bekämpningsmedel kan utgöra ett problem är bristfälliga, varför det är svårt att genomföra riktade åtgärder. Länsstyrelsen i Västerbottens län anger att problemen är begränsade. Samarbete sker med växtskyddscentralen i Uppsala.

Även Länsstyrelsen i Blekinge län anger att kunskapen om utsatta områden är bristfällig och generellt sett finns alltför få, spridda analyser för att få en bra geografisk bild. Under 2010 gjorde Länsstyrelsen en sammanställning av analyser i från databaser hos SLU (ytvatten) och SGU (grundvatten). Den geografiska kopplingen behöver utvecklas för att detta ska fungera som underlag för prioriteringar.

Åtgärd 20

20. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna behöver ta fram underlag för vilka vattenmiljöer och vattenanläggningar som har särskilt stort kulturmiljövärde i, eller i anslutning till, befintliga vattenförekomster där det behöver vidtas åtgärder i syfte att uppnå god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Hur arbetar, eller avser länsstyrelsen att arbeta med att ta fram underlag för vilka vattenmiljöer och vattenanläggningar som har särskilt stort kulturmiljövärde i, eller i anslutning till, befintliga vattenförekomster där det behöver vidtas åtgärder i syfte att uppnå god ekologisk status eller god kemisk status?

B) Hur ser samverkan med Riksantikvarieämbetet ut för att genomföra åtgärden?

Flera projekt pågår där länsstyrelserna samverkar kring kulturmiljö. I Södra Östersjöns vattendistrikt pågår projektet Kulturmiljö och vattenförvaltning - planeringsunderlag för Södra Östersjöns vattendistrikt, vars övergripande syfte är att effektivisera och kvalitetssäkra åtgärdsarbetet ur ett kulturmiljö- och vattenförvaltningsperspektiv. Riksantikvarieämbetet finns representerat i styrgruppen och delprojekt 2 medfinansieras av Riksantikvarieämbetet. I projektet ingår länsstyrelserna i Skåne, Kalmar, Kronobergs, Gotlands, Östergötlands och Blekinge län.

I Västerhavets vattendistrikt pågår projektet VaKul (Vattenförvaltning och Kulturmiljö) som syftar till att sammanställa och förbättra planeringsunderlag för kulturmiljön anpassat till de anspråk och behov som vattenförvaltningen har. Det kommer att medföra en ökad möjlighet till vägning och prioritering av olika intresseområden i samverkan och på säkrare grund. Riksantikvarieämbetet får del av alla rapporter, men de har inte personella resurser att medverka i projektets styrgrupp. Arbetet har hittills inriktat sig på att skapa en översikt/sammanställa befintliga kunskapsunderlag. Resultaten av sammanställningarna så långt visar att kunskapsnivåerna om de olika kategorierna av kulturmiljöer har en mycket stor regional variation. I projektet ingår länsstyrelserna i Västra Götaland (leder för närvarande projektet), Skåne, Hallands och Värmlands län.

Det pågår även ett miljömålsfinansierat arbete med att utveckla samverkan mellan vattenvård och kulturmiljövård där Länsstyrelsen i Blekinge län är projektägare. I projektet ingår länsstyrelserna i Blekinge och Kronobergs län

I Norra Östersjöns vattendistrikt pågår projektet: Vattenanknutna kulturmiljövärden inom Norra Östersjöns vattendistrikt – Inventering och värdering av kulturmiljöer i och/eller i anslutning till sjöar och vattendrag. Syftet är att öka kunskapen om de kulturmiljöer som ligger i anslutning till vatten för att kunna göra prioriteringar i arbetet med vattenförvaltningen och restaurering av värdefulla vattenmiljöer. Riksantikvarieämbetet har kännedom om projektet men någon direkt samverkan har inte skett. I projektet ingår länsstyrelserna i Dalarnas, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Stockholms län.

Därutöver pågår projekt på enskilda länsstyrelser. Listor utarbetas, flottleder inventeras med medfinansiering från Riksantikvarieämbetet, detaljerade inventeringar pågår och kulturmiljövärden kartläggs ur ett vattenförvaltningsperspektiv med Riksantikvarieämbetet som medfinansier.

En länsstyrelse anger att i samband med restaureringsarbetet av vattendragen ska hänsyn tas i områden med extra höga kulturvärden, medan en annan anger att vid åtgärder beaktas ekologiska synpunkter.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anger att det inte finns någon strategi för arbetet och att det saknas resurser.

Länsstyrelsen i Örebro län har ställt en fråga om ekonomisk samverkan mellan natur- och kulturmiljövård för att täcka de antikvariska överkostnader som åtgärden betingar. Denna har lett till en principiell diskussion mellan Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet. Frågan är ännu inte slutligt löst.

Övriga kommentarer till åtgärden är exempelvis:

Länsstyrelsen i Örebro län anger att en principiellt viktig fråga som måste lösas är hur samverkan och samfinansiering kan ske mellan natur- och kulturmiljövårdsmedel då krav ställs på åtgärder för att förbättra ekologisk status och dessa åtgärder kräver ingrepp i kulturhistoriskt skyddade lämningar, byggnader eller andra kulturhistoriskt värdefulla anläggningar.

Länsstyrelsen i Kronoberg län anser att det är viktigt att det planeringsunderlag som sammanställs avseende kulturmiljö, liksom allt annat planeringsunderlag, blir tillgängligt för kommuner, konsulter mm via de digitala lösningar som länsstyrelserna tillhandhåller.

Kommunernas åtgärdsredovisning

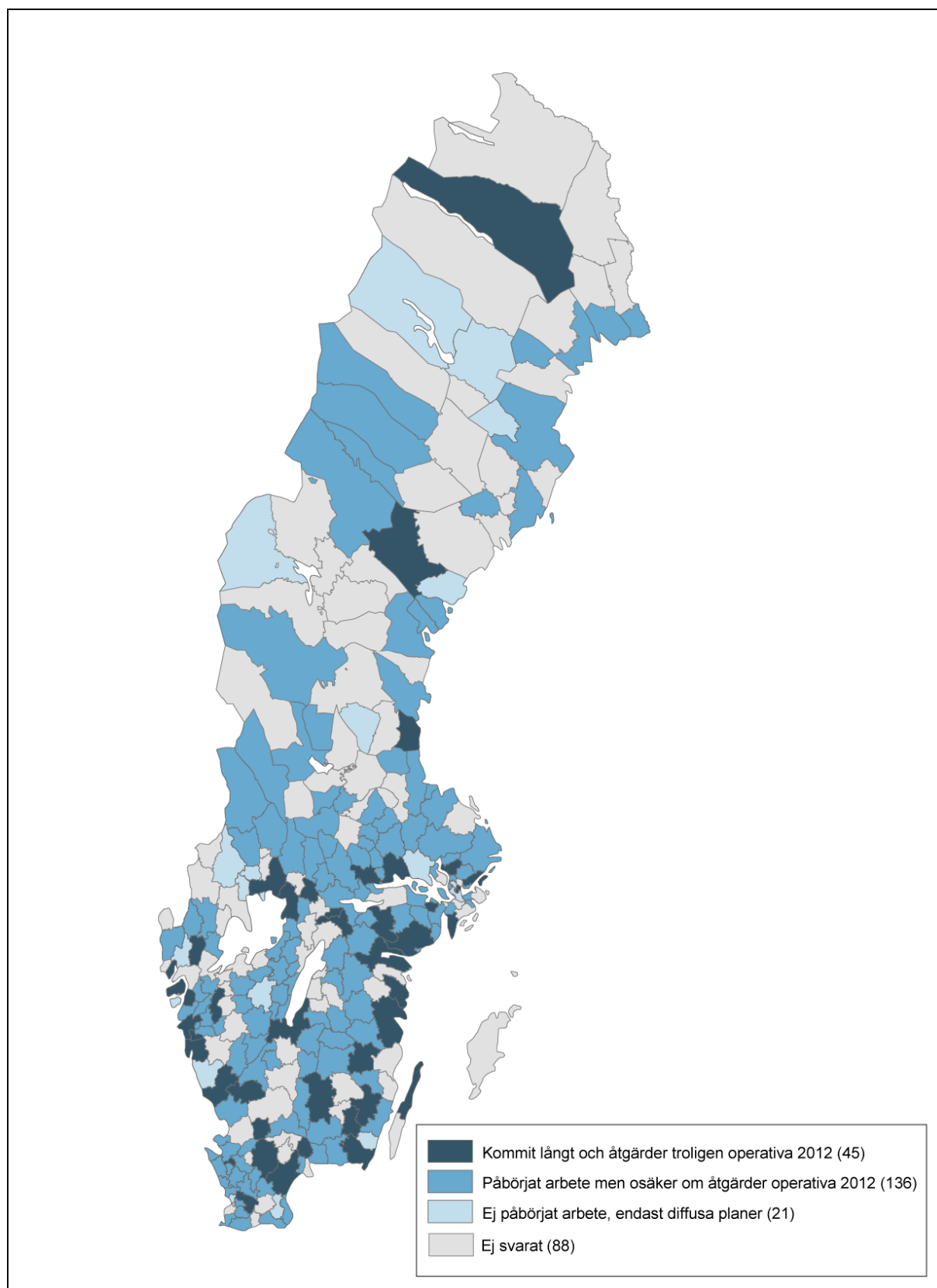
Kommunerna har redovisat genomförandet av åtgärderna till vattenmyndigheterna genom att svara på ett antal frågor i ett frågeformulär. Nedan anges de olika åtgärderna som är riktade till kommunerna, de frågor som funnits i frågeformuläret och en sammanfattning av svaren.

Av Sveriges 290 kommuner har 204 redovisat till vattenmyndigheterna den 28 februari 2011. Det är dessa svar som har sammanställts nedan.

Efter den 28 februari har ytterligare svar från 46 kommuner inkommit (vid den 15 april).

Fullständiga svar återfinns på vattenmyndigheternas webb: [länk](#).

I figuren nedan visas vattenmyndigheternas bedömning om kommunernas åtgärder kommer att vara operativa 2012.

Figur 7: Kommuner som har redovisat sitt åtgärdsarbete den 28 februari 2011 och är med i nedanstående sammanställning.

Åtgärd 32

32. Kommunerna behöver, inom sin tillsyn av verksamheter och föroreningsskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

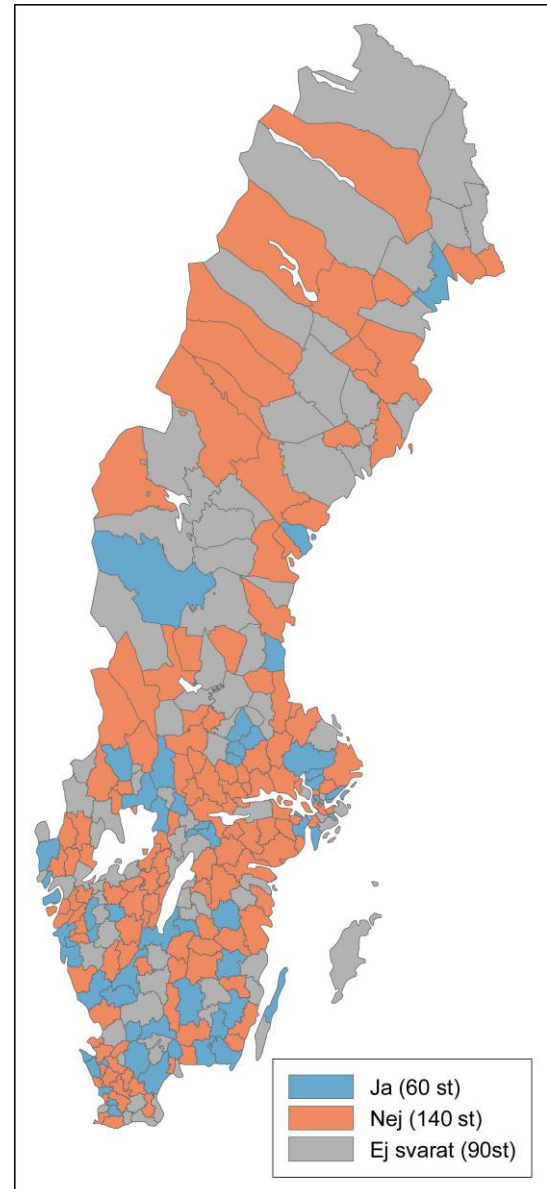
A) Finns det en plan, beslut eller liknande som gäller tillsynen av verksamheter och/eller föroreningsskadade områden, där hänsyn tas till de miljökvalitetsnormer som beslutats av vattenmyndigheten?

Knappt en tredjedel (30 %) av de svarande kommunerna har svarat att det finns en plan, beslut eller liknande som tar hänsyn till miljökvalitetsnormer vad gäller tillsyn av verksamhet och/eller föroreningsskadade områden. Exempel är kommuner där det i tillsynsplan, verksamhetsplan eller översiktplan står att hänsyn ska tas till beslutade miljökvalitetsnormer för vatten. Några kommuner har valt att prioritera tillsyn av enskilda avlopp och/eller lantbruk.

För de kommuner som svarat nej på frågan (70 %) har några kommenterat att någon plan inte är aktuell då alla vattenförekomster i kommunen uppnår god status. Några har kommenterat att det finns en plan men att den inte tar hänsyn till miljökvalitetsnormerna.

B) Om kommunen har en plan, beslut eller liknande som inte har koppling till de miljökvalitetsnormer som beslutats av vattenmyndigheten, kommer kommunen i så fall att omarbета detta så att hänsyn tas till vattenmyndighetens miljökvalitetsnorm?

På denna fråga svarar knappt två tredjedelar (63 %) ja. Några kommuner har kommenterat att uppdateringen av planer eller liknande görs löpande och att vid nästa revidering kommer miljökvalitetsnormerna tas med. Någon kommun har kommenterat att det inte är inskrivet i någon plan men att de i enskilda ärenden ställer krav för att säkerställa miljökvalitetsnormen.

Figur 8: Fråga 32 A: Kommuner som har en plan, beslut eller liknande som gäller tillsynen av verksamheter och/eller föroreningsskadade områden

Åtgärd 33

33. Kommunerna behöver ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status.

A) och B) Har kommunen fastställt områden med krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp. Om ja, har vattenmyndighetens underlag (VISS, Vattenkartan, åtgärdsprogram) använts?

Hälften av de svarande kommunerna (48 %) har svarat att de fastställt områden med krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp. Några kommuner kommenterar att de tagit fram områden utifrån vattenmyndigheternas statusklassning. Samarbete sker med länsstyrelsen, exempelvis att länsstyrelsen tar fram underlag för kommunerna angående hög och normal skyddsnivå.

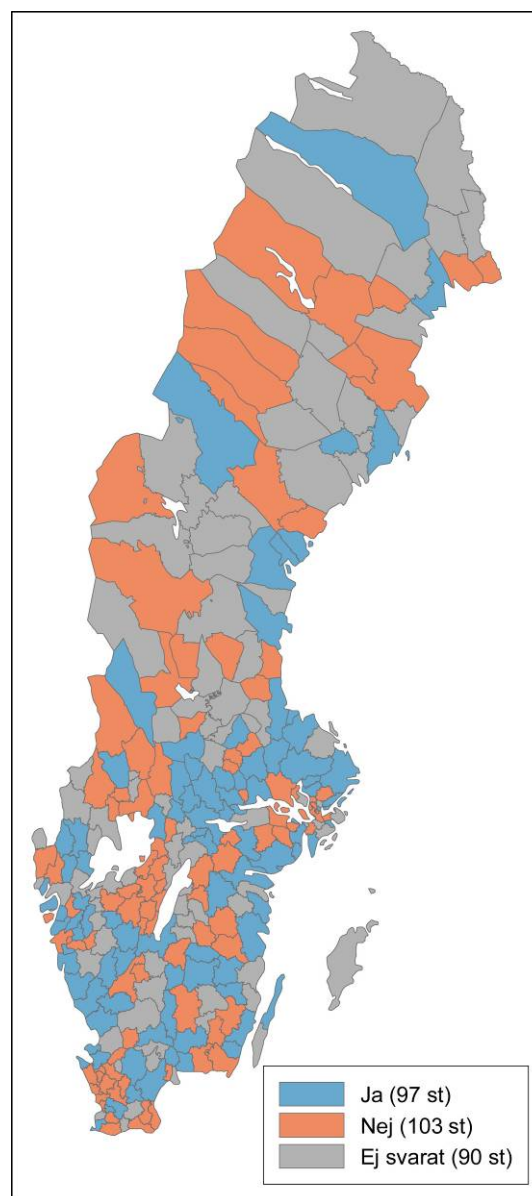
Av de kommuner som har svarat nej (52 %) har flera kommenterat att det inte finns något beslut men att vid handläggning av det enskilda fallet görs en bedömning av skyddsnivå.

Några kommuner har kommenterat att då förhållanden i kommunen varierar mycket från plats till plats är det svårt att fastställa en plan för större områden. En bedömning görs därför i varje enskilt fall. En kommun har kommenterat att de arbetar mycket aktivt med åtgärder för små avlopp och gör bedömningar kring hög skyddsnivå i varje enskilt fall. De ser det egentligen inte som möjligt för kommunen att fastställa generella områden på detta sätt som Naturvårdsverket föreslår. De har en tillsynsplan och vi prioriterar tillsynen utifrån vattenmyndighetens underlagsmaterial.

Av dem som svarat att de fastställt områden med krav på hög skyddsnivå har dryg hälften (54 %) angett att de vid utredningen använt vattenmyndighetens underlag som till exempel VISS, Vattenkartan och/eller åtgärdsprogram. Även länsstyrelsens hjälpmedel för skyddsnivåbestämning har använts.

C) Om kommunen inte fastställt områden med krav på hög skyddsnivå, finns det plan, beslut eller liknande för utredning av hög skyddsnivå?

För de kommuner som svarat att de idag inte fastställt områden med krav på hög skyddsnivå har 40 % angett att det finns en plan, beslut eller liknande för att utreda detta. De flesta av dessa kommuner beskriver att det pågår ett arbete och att vissa kommer vara klara redan under våren 2011.

Figur 9: Fråga 33A: Kommuner som har fastställt områden med krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp

Åtgärd 34

Kommunerna behöver inrätta vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala dricksvattentäkter som behövs för dricksvattenförsörjningen, så att dricksvattentäkterna långsiktigt bibehåller en god kemisk status och god kvantitativ status.

A) Finns det vattenskyddsområde för samtliga kommunala dricksvattentäkter som ligger helt eller delvis inom kommunens gränser?

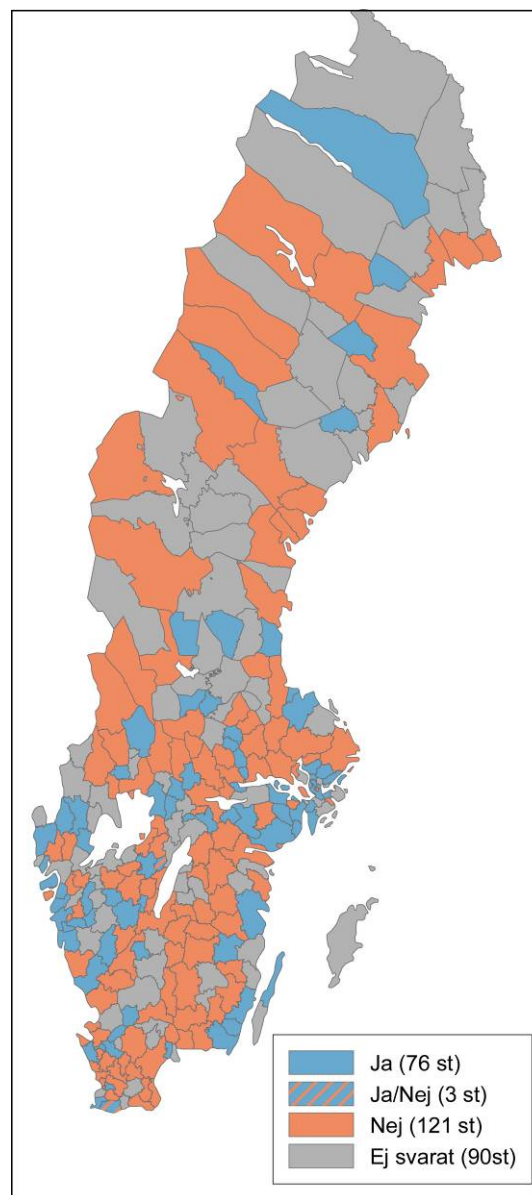
Av de svarande kommunerna har 40 % (76 st) svarat att det finns inrättade vattenskyddsområden för samtliga kommunala vattentäkter. Förutsättningarna i form av antalet kommunala vattentäkter skiljer sig dock kraftigt åt mellan kommunerna; från kommuner som har 35 täkter till kommuner som helt saknar en kommunal dricksvattentäkt.

B) Hur planerar kommunen att skydda de vattentäkter som saknar vattenskyddsområden?

De flesta kommuner som har oskyddade vattentäkter anger att de kommer att arbeta vidare med vattenskyddsområden som skyddsform (46 %), antingen genom att inrätta nya områden eller genom att uppdatera skyddsbestämmelserna. Det stora flertalet av dem som kommer att arbeta vidare på andra sätt än genom att skapa vattenskyddsområden, anger att de istället kommer att sluta använda de oskyddade dricksvattentäkterna.

C) Finns vattenskyddsområden där kommunen bedömer att vattenskyddsområdet/bestämmelserna är otillfredsställande?

Mer än hälften av kommunerna (60 %) anser att det finns dricksvattentäkter som inte har ett fullgott skydd. Även här anges att man måste inrätta nya vattenskyddsområden för de kommunala dricksvattentäkter som saknar skydd, samt uppdatera skyddsbestämmelserna för de befintliga

Figur 10: Fråga 34A: Kommuner som har vattenskyddsområde för samtliga kommunala dricksvattentäkter som ligger helt eller delvis inom kommunens gränser.

Åtgärd 35

Kommunerna behöver tillse att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³/dag, har god kemisk status och god kvantitativ status och ett långsiktigt skydd.

A) Hur många icke kommunala täkter känner man till? och

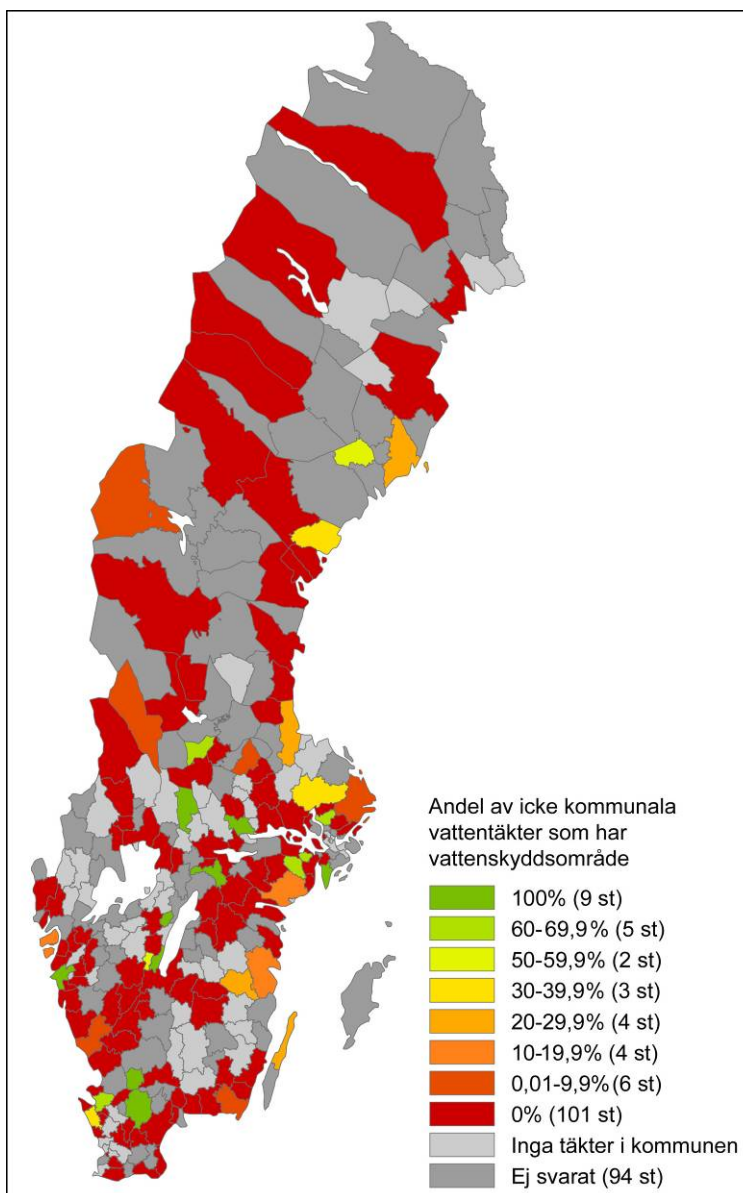
B) Hur många av dessa har vattenskyddsområden idag?

Av de kommuner som har svarat på frågan har 70 % (134 st) svarat att de har icke kommunala vattentäkter. Av dessa kommuner är det endast 9 som har vattenskyddsområde för alla sina icke kommunala vattentäkter. Hälften av kommunerna (101 st) uppger att de för sina icke kommunala vattentäkter inte har något skyddsområde.

Spridningen är stor i antalet inrapporterade vattentäkter; en kommun har inrapporterat 70 vattentäkter som inte är kommunala, varav endast 19 av dessa är skyddade. Några andra kommuner har rapporterat att de har 40-50 icke kommunala vattentäkter i kommunen och att ingen eller endast ett fåtal av dessa är skyddade.

C) Hur tänker man skydda de som inte har ett skydd?

Totalt har 95 kommuner svarat på frågan hur kommunerna tänker verka för att de vattentäkter som inte är kommunala skyddas. Ungefär hälften av de tillfrågade vet ej eller har inga planer på att skydda de icke kommunala vattentäkterna. En tredjedel anser att skyddet skall införas genom kommunernas tillsyn av verksamhetsutövarna. En femtedel anser att det är på verksamhetsutövarnas eget ansvar att skydda sina vattentäkter. Ungefär en sjundedel av kommunerna som svarat på frågan anser att man måste se över lokala föreskrifter eller annat regelverk i frågan. Ett behov av vägledning lyfts även fram i en del kommunsvar.

Figur 11: Fråga 35 A och B: Andel av icke kommunala vattentäkter som idag har vattenskyddsområde.

Det framgår i övriga kommentarer att många kommuner inte känner till eller har stor osäkerhet om hur många vattentäkter som inte är kommunala som finns i kommunerna. Många kommuner planerar eller utför för närvarande en inventering av de vattentäkter som inte är kommunala.

Åtgärd 36

Kommunerna behöver utveckla sin planläggning och prövning så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds.

A) Finns det program, beslut eller annat initiativ inom kommunen för hur prövning kan utvecklas och genomföras med hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten?

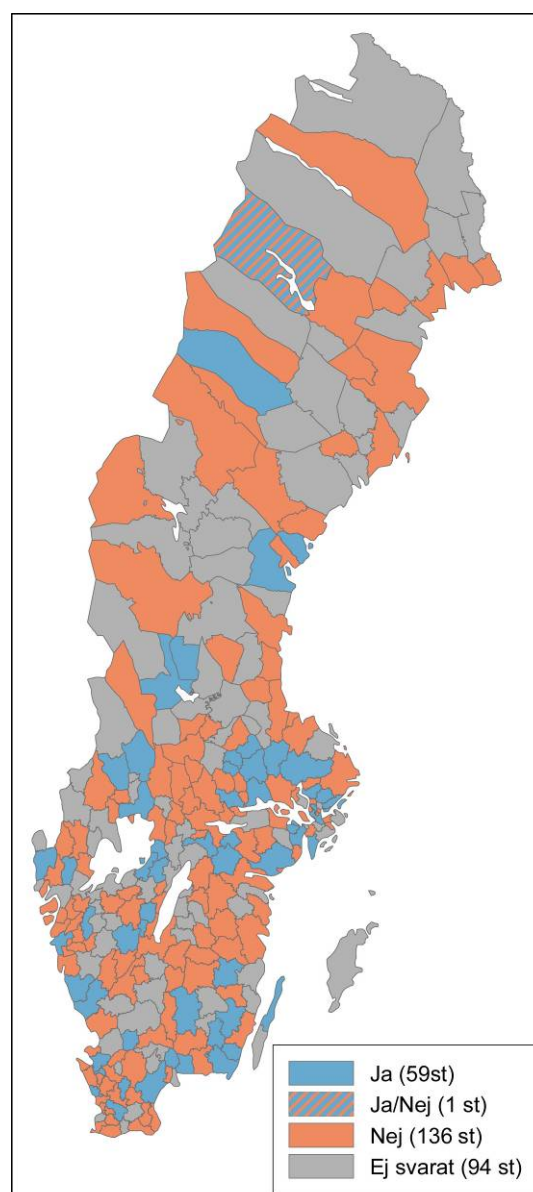
Av de svarande kommunerna säger 31 % (59 st) att det finns ett program, beslut eller annat initiativ inom kommunen för hur prövning kan utvecklas och genomföras med hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten. Många av dessa hänvisar till beslut och praxis som kommunen har i den fysiska planeringen, både detalj- och översiktsplanering. Flera kommuner lyfter också fram anmälningsärenden enligt miljöbalken, t ex att enskilda avlopp inte tillåts med hänsyn till MKN för vatten i vissa delar av kommunen. Ett annat exempel är en kommun som har en checklista för tillkommande verksamheter som innehåller krav enligt MKN för bedömning.

B) Finns det program, beslut eller annat initiativ för hur man i planläggning tar hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten?

Av de svarande kommunerna anger 44 % att det finns program, beslut eller annat initiativ för hur man i planläggning tar hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten. De allra flesta hänvisar till att man i översiktsplanering och detaljplanering tar hänsyn till miljökvalitetsnormerna.

Relativt få hänvisar till ett beslut hur man ska ta denna hänsyn. Detta innebär att det finns en viss svårighet i tolkningen av svaren, då en del kommuner svarat ja och hänvisat till den normala planeringsprocessen medan andra svarat nej och sagt att det vägs in i den normala planeringsprocessen men det saknas ett ”program, beslut eller annat initiativ för hur man i planläggningen tar hänsyn...”.

Oavsett olika tolkningar av frågan är slutsatsen att många kommuner tar hänsyn till miljökvalitetsnormerna men att det i många fall saknas beslut på ”hur”.

Figur 12: Fråga 36 A: Kommuner som har program, beslut eller liknande för att utveckla och genomföra prövning med hänsyn till miljökvalitetsnormer.

Åtgärd 37

Kommunerna behöver, i samverkan med länsstyrelserna, utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.

A) Har kommunen någon form av vatten- och avloppsvattenplan?

Om ja, har kommunen i denna plan tagit hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten?

Om nej, tänker kommunen ta fram en sådan under år 2011?

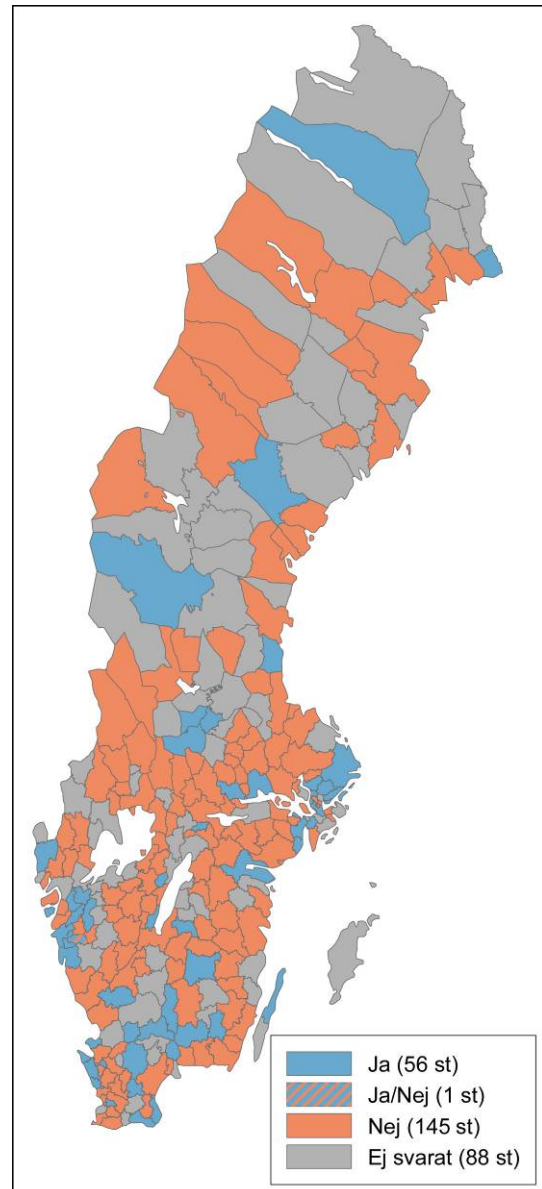
Ungefär en fjärdedel (27 %) av kommunerna som har svarat har tagit fram vatten- och avloppsplaner (VA-plan). Av de tre fjärdedelar som svarat att de inte tagit fram någon VA-plan höll en fjärdedel under 2010 på eller planerade att ta fram en VA-plan. Sammanlagt 85 kommuner uppger att de på något sätt kommer att inleda, fortsätta eller slutföra framtagandet av en VA-plan under 2011. Fem kommuner önskar sig en tydligare definition av vad som avses med "vatten- och avloppsvattenplan" och vad en sådan ska innehålla.

Av de kommuner som har tagit fram en VA-plan anger 25 kommuner att de tagit hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten i planen. Några enskilda kommuner har svarat:

”Vi har inte använt MKN som argument i planen, men planerade åtgärder sker med avsikt att klara MKN.”

”Miljökvalitetsnormerna har varit grundläggande kriterier när VA-planen har arbetats fram. Hänsyn har tagits när inriktningen för kommande revideringar av VA-plan, dagvattenplan och vattenplan har klargjorts.”

”De vattenförekomster som har dålig status eller som riskerar försämring prioriteras upp i prioriteringslistan.”

Figur 13: Fråga 37 A: Kommuner som någon form av vatten- och avloppsplan.

Åtgärd 38

- Gäller endast kustkommuner i Södra Östersjön och Västerhavet

Kommunerna behöver i samverkan med länsstyrelserna ta fram underlag och genomföra åtgärder för att minska påverkan från de delar av det rörliga friluftslivet samt båtturism som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.

A) Har kommunen tagit upp denna fråga i samverkan med länsstyrelserna?

Denna fråga rör endast kustkommunerna i Södra Östersjöns och Västerhavets distrikt.

Av de kommuner som har svarat på frågan har drygt 40 % (19 kommuner) svarat att de påbörjat åtgärden i samverkan med länsstyrelsen. Flera kommuner kommenterar att de sökt LOVA-bidrag för båtbotentvättar och sugtömningsstationer för båtavloppstoletter.

Omkring 60 % (25 kommuner) har svarat att de inte har något samarbete med länsstyrelsen specifikt i dessa frågor. En kommun beskriver det som att även om det inte sker något aktivt samarbete med länsstyrelsen så beaktas ändå dessa frågor i samband med reservatsbildningar, både kommunala och statliga, i det kommunala planarbetet, vid planering, anläggning och drift av friluftsanläggningar t.ex. toaletter i skärgården, vid bygglovs- och strandskyddsärenden.

En annan kommun har svarat att påverkan från det rörliga friluftslivet förutom båtturism bedöms för närvarande ha en mindre inverkan på vattenmiljön i kommunen varför det inte är aktuellt med några åtgärder.